

**Autoriteit
Consument & Markt**

ETM.

Minister van Economische Zaken
De heer H.G.J. Kamp
Postbus 20401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

Den Haag, **03 JUNI 2016**

Aantal bijlage(n): 2
Uw kenmerk: DGETM-EI/16058310
Ons kenmerk: ACM/DE/2016/202878

**Onderwerp: 16.0403.01 Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets wetsvoorstel Voortgang
Energietransitie**

Geachte heer Kamp,

Onder verwijzing naar de brief van 15 april jongstleden¹ met het verzoek om een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets (hierna: UHT) uit te voeren, bericht ik u namens de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) als volgt.

Graag wil ik u danken voor het toezenden van het wetsvoorstel Voortgang Energietransitie (hierna: wetsvoorstel VET, als bijlage 2 bij deze brief gevoegd). Het wetsvoorstel VET beoogt de Elektriciteitswet 1998 (verder: E-wet 1998) en de Gaswet toekomstbestendig te maken en belemmeringen voor de energietransitie weg te nemen. Het wetsvoorstel VET bevat een aantal onderdelen uit het wetsvoorstel Elektriciteits- en Gaswet (STROOM) dat op 22 december 2015 door de Eerste Kamer is verworpen.

In deze brief vindt u de resultaten van het onderzoek van ACM naar de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het wetsvoorstel VET. In uw brief geeft u aan dat het wetsvoorstel VET geen nieuw beleid bevat ten opzichte van het wetsvoorstel STROOM. Naast het vermelde in deze UHT, verwijst ACM daarom naar de opmerkingen die zij in eerdere UHT's naar aanleiding van het wetsvoorstel STROOM heeft uitgevoerd, voor zover deze zien op onderwerpen die terugkeren in het wetsvoorstel VET.²

¹ Kenmerk: DGETM-EI/16058310.

² ACM heeft u bij brief van 22 november 2014 (Kenmerk: ACM/DE/2014/206005) geïnformeerd over de resultaten van de UHT op het wetsvoorstel STROOM. Vervolgens heeft ACM u een aanvullende UHT toegestuurd bij brief van 29 mei 2015 (Kenmerk: ACM/DE/2015/202790) aangaande de herformulering van artikel 6.10, efficiëntiebeoordeling

**Pagina
1/19**

Muzenstraat 41 | 2511 WB Den Haag
Postbus 16326 | 2500 BH Den Haag

Dit betreft onder meer:

- het verzoek om de activiteiten van netwerkbedrijven niet enkel in Nederland te beperken, gelet op het gegeven dat ongebreidelde buitenlandse activiteiten evengoed risico's voor het netbeheer in Nederland kunnen inhouden, als binnenlandse activiteiten;
- opmerkingen die betrekking hebben op de regeling van het investeringsplan, met daaronder in het bijzonder het verzoek om in de wet expliciet te bepalen dat ACM de bevoegdheid heeft om een netbeheerder een aanwijzing te geven indien het investeringsplan naar haar oordeel tekortschiet;
- het verzoek om te voorzien in adequaat overgangsrecht bij de wijzigingen in de gasaansluitaak.

Daarnaast verzoekt ACM u om bij de nadere uitwerking van het wetsvoorstel VET in lagere regelgeving, de opmerkingen te betrekken die ACM heeft gemaakt in haar UHT's op de lagere regelgeving ter uitwerking van het wetsvoorstel STROOM, voor zover daarvoor relevant. Dit betreft dan in het bijzonder de opmerkingen van ACM over de nadere regeling van het investeringsplan, het kwaliteitsborgingssysteem en de (uitzonderingen op) de eis van een enkelvoudige storingsreserve in het landelijk hoogspanningsnet.

Het aan ons toegestuurde wetsvoorstel bevatte nog geen overgangsbepalingen. Deze zijn op een later moment door medewerkers van uw ministerie in concept nagestuurd. ACM en uw ministerie hebben hierover nader overleg gehad. Indien daarvoor aanleiding bestaat zal ACM daar op een later tijdstip op terugkomen.

In bijlage 1 bij deze brief vindt u een overzicht van meer specifieke opmerkingen van ACM bij de voorgestelde bepalingen van het wetsvoorstel VET. Voor enkele onderwerpen daarin vraagt ACM hieronder uw speciale aandacht.

Aanscherping taakafbakening netbeheerders en netwerkbedrijven helpt ACM in effectieve handhaving

Het wetsvoorstel VET bakent de taken van netbeheerders en activiteiten van netwerkbedrijven duidelijker en scherper af. Daartoe bepaalt het wetsvoorstel dat netbeheerders geen andere werkzaamheden mogen verrichten dan noodzakelijk voor de uitvoering van de wettelijke taken. Daarnaast beperkt het wetsvoorstel de activiteiten van netwerkbedrijven tot limitatief opgesomde activiteiten. Volgens de toelichting op het wetsvoorstel dragen deze wijzigingen bij aan een betere waarborging van het belang van goed netbeheer. Voorkomen wordt dat netbeheerders en netwerkbedrijven zich inlaten met allerlei activiteiten die niets of slechts zijdeling iets met netbeheer te maken hebben. Dergelijke activiteiten kunnen de aandacht en focus van het netbeheer afleiden en bovendien financiële risico's inhouden die ten koste kunnen gaan van het netbeheer.

De toelichting op het wetsvoorstel stelt dat een duidelijke afbakening van activiteiten van netwerkbedrijven ten opzichte van andere bedrijven enerzijds en binnen een netwerkbedrijf ten

---

transmissiesysteembeheerders. Bij brief van 22 mei 2015 (Kenmerk: ACM/DE/2015/202644) heeft ACM u de UHT bij het besluit Elektriciteit en Gas toegestuurd.

opzichte van de werkzaamheden van de netbeheerder anderzijds, marktverstoring gedrag voorkomt en bijdraagt aan een goede voedingsbodem voor de energietransitie. Daarbij zet de toelichting het pleidooi van partijen die een grotere rol van netwerkbedrijven in de energietransitie bepleiten, omdat deze netwerkbedrijven een solide financiële positie hebben en mogelijk genoeg zouden nemen met een lager rendement, af tegen de mogelijke keerzijde daarvan dat marktpartijen terughoudend zullen zijn met investeringen, wanneer zij vrezen voor concurrentie netwerkbedrijven. Een grotere rol van netwerkbedrijven zou dan averechts kunnen werken.

ACM ontvangt regelmatig klachten van marktpartijen over vermeende concurrentievervalsing door netbeheerders en/of netwerkbedrijven. Kern van deze klachten is doorgaans dat netwerkbedrijven de dividenden die zij ontvangen van de netbeheerder, gebruiken om commerciële activiteiten van groepsmaatschappijen te financieren. Daarnaast zouden deze groepsmaatschappijen een financieringsvoordeel hebben, doordat zij als gevolg van de aanwezigheid van een gereguleerde netbeheerder binnen de groep een betere credit-rating kunnen verkrijgen. Dit zou deze groepsmaatschappijen in staat stellen om diensten goedkoper aan te bieden dan commerciële partijen die niet met een netbeheerder in een groep zitten.

In recente besluiten heeft ACM geoordeeld dat zij op basis van de huidige wetgeving niet (adequaat) tegen een dergelijk financieringsvoordeel zou kunnen optreden, daargelaten of daarvan ook daadwerkelijk sprake is. Daarvoor zou volgens ACM een wetwijziging nodig zijn. Het wetsvoorstel VET voorziet daar niet in. ACM denkt voor de langere termijn graag met u mee over mogelijkheden voor een dergelijke wetwijziging.

Door de formulering van activiteiten van het netwerkbedrijf aan te scherpen, beperkt het wetsvoorstel VET de gevolgen van een eventueel financieringsvoordeel in het vervolg evenwel tot de genoemde activiteiten. Daarmee wordt het risico op marktverstoring die het gevolg kan zijn van een mogelijk financieringsvoordeel beperkt. In bijlage 1 bij deze brief doet ACM enkele suggesties die de gewenste duidelijkheid en scherpte van de afbakening van de taken van netbeheerders en activiteiten van netwerkbedrijven verder kunnen versterken.

Bescherm afnemers en waarborg marktwerking door afbakening rol netbeheerders in experimenten.

Het wetsvoorstel VET wil de ruimte voor experimenten waarbinnen kan worden afgeweken van de E-wet 1998 en de Gaswet vergroten. Een verruiming van de experimentermogelijkheden kan bijdragen aan de energietransitie. ACM wijst hierbij evenwel op het risico dat deze verruiming afbreuk doet aan de bescherming van afnemers in experimenten. Daarnaast ziet ACM een risico op marktverstoring als gevolg van de experimenten, indien de rol van netbeheerders in experimenten in lagere regelgeving niet duidelijk wordt afgebakend en niet beperkt blijft tot activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van hun wettelijke taken. ACM licht dit hieronder nader toe.

De reikwijdte van de bestaande experimenteerregeling is beperkt tot experimenten die bijdragen aan ontwikkelingen op het gebied van decentraal opgewekte duurzame elektriciteit. Het wetsvoorstel VET maakt in aanvulling daarop ook experimenten mogelijk die gericht zijn op – onder meer – energiebesparing, het efficiënt gebruik van een net of het opdoen van praktijkkennis over andere marktmodellen of tariefreguleringsystematieken.

De toelichting op het wetsvoorstel VET stelt dat ook netbeheerders aan experimenten zullen kunnen deelnemen. De verruiming zal nader vorm krijgen via een algemene maatregel van bestuur.

Onder de huidige experimenteerregeling kunnen alleen verenigingen van eigenaren of coöperaties een experiment aanvragen. De afnemers die deelnemen aan een experiment zijn lid van deze vereniging of coöperatie. Op deze manier kunnen afnemers niet in een experiment worden betrokken zonder hun instemming en zonder dat zij inspraak hebben in het experiment. Dergelijke of vergelijkbare waarborgen zijn eens te meer van belang als netbeheerders meer ruimte krijgen om te experimenteren, gegeven de monopoliepositie die een netbeheerder heeft.

Voorts wijst ACM op het risico dat de activiteiten van netbeheerders binnen experimenten leiden tot marktverstoring, bijvoorbeeld indien wordt toegestaan dat zij in het kader van die experimenten commerciële, verhandelbare diensten of producten ontwikkelen. Dit kan het ontstaan van een concurrerende markt voor deze producten of diensten belemmeren. Dit risico kan worden weggenomen door de activiteiten van netbeheerders binnen experimenten te beperken tot activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van de wettelijke taken van netbeheerders en noodzakelijk en proportioneel zijn in het licht van de doelstellingen van de experimenteerregeling.

Tot slot merkt ACM op dat alleen bij een aparte administratie van kosten en opbrengsten die gemoeid zijn met afwijkende taken van netbeheerders binnen experimenten, goed inzicht kan worden verkregen in de kosten/baten daarvan. Bovendien kan daarmee ongewenste kruissubsidiëring worden voorkomen. Hetzelfde geldt overigens voor de tijdelijke taken die bij algemene maatregel van bestuur aan de netbeheerder kunnen worden opgedragen.

Toevoegen van heldere (overgangs)regeling voor vaststelling tarieven voorkomt dat wetsvoorstel VET streep zet door methodebesluiten

Het wetsvoorstel VET bevat enkele onderwerpen die (kunnen) interfereren met de tariefregulering. ACM verzoekt u om in het wetsvoorstel VET aanvullende regelingen te treffen die voorkomen dat ACM genoodzaakt zal zijn om de methodebesluiten voor de reguleringsperiode die per 1 januari 2017 ingaat, tussentijds open te breken.

De onderwerpen die de tariefregulering kunnen raken, zijn de volgende:

- de inkoop van netverliezen gas als wettelijke taak van netbeheerders;
- de herziening van de gasaansluitaak;
- de mogelijkheid om tijdelijke taken aan netbeheerders op te dragen;
- de mogelijkheid voor netbeheerders om in het kader van experimenten af te wijken van de wet (bijvoorbeeld van wettelijke tariefbepalingen);
- het vervallen van de regeling voor de toetsing en vergoeding van bijzondere uitbreidingsinvesteringen, in relatie tot de regeling voor investeringsplannen, en
- de regeling voor de verkabeling van delen van het landelijk hoogspanningsnet.

ACM zal de methodebesluiten voor de volgende reguleringsperiode dit najaar vaststellen. Daaraan is dan een uitgebreid en intensief proces voorafgegaan waarin ACM deze besluiten met nauwe betrokkenheid en consultatie van de sector voorbereidt. ACM zou het bijzonder ongelukkig vinden als de inwerkingtreding van het wetsvoorstel de methode van regulering die in deze methodebesluiten is neergelegd, doorkruist. Dit kan worden voorkomen door het wetsvoorstel aan te vullen met (overgangs)bepalingen die het mogelijk maken dat ACM de doelmatige kosten die samenhangen met bovengenoemde wijzigingen, betreft bij de vaststelling van de tariefbesluiten. In bijlage 1 bij deze brief heeft ACM zulke aanvullende regelingen nader gespecificeerd.

Aanpassing boetebepalingen noodzakelijk om te kunnen handhaven

De voorgestelde aanpassing van de boetebepalingen in artikel 77i E-wet1998 en artikel 60ad Gaswet is volgens ACM niet volledig. Onder meer de gewijzigde bepalingen over uitbesteding, het verbod op nevenactiviteiten en het bevoordelingsverbod komen daarin niet of onjuist terug. Anderzijds blijven verwijzingen naar artikelen die op basis van het wetsvoorstel VET vervallen of een andere inhoud hebben gekregen ongewijzigd.

Nadere uitwerking in lagere regelgeving essentieel voor uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

Het wetsvoorstel VET delegeert op een aantal onderdelen nadere regelgeving naar lagere regelgeving. Om 'lacunes' in regelgeving en toezicht te voorkomen, acht ACM het van groot belang dat deze lagere regelgeving in nadere normstellingen voorziet en gelijktijdig met het wetsvoorstel VET in werking treedt. In het bijzonder is dit aan de orde voor de experimenteerregeling, de regeling van de enkelvoudige storingsreserve van het landelijk hoogspanningsnet en het kwaliteitsborgingssysteem van netbeheerders.

Consequenties voor de uitvoeringslasten

ACM gaat er vooralsnog vanuit dat zij de uitvoeringslasten die volgen uit het wetsvoorstel VET vanuit het bestaande budget kan adresseren. Omdat belangrijke onderdelen van het wetsvoorstel VET – zoals de experimenteerruimte, het investeringsplan en het kwaliteitsborgingssysteem – nog nader worden uitgewerkt in lagere regelgeving, zal ACM dit in haar UHT's bij die lagere regelgeving nader bezien.

Conclusie en slotopmerkingen

ACM acht het wetsvoorstel VET uitvoerbaar en handhaafbaar, indien u bij de verdere vormgeving daarvan voorzieningen treft om de door ACM gesignaleerde (potentiële) uitvoerings- en handhavingsproblemen te voorkomen.

Vanzelfsprekend blijft ACM graag nauw betrokken bij deze verdere uitwerking en de vormgeving van het wetsvoorstel VET en de daarbij behorende lagere regelgeving. ACM is ook graag bereid tot nader overleg over de inhoud van deze brief en de bijlage. U kunt hiervoor contact laten opnemen

**Autoriteit
Consument & Markt**

met Angelique Wamsteker, bereikbaar onder telefoonnummer (070) 722 2867, of Vincent Lindijer, bereikbaar onder telefoonnummer (070) 722 2616. Bij een eventuele schriftelijke reactie wordt u verzocht om te refereren aan kenmerk 16.0403.01. Ten slotte verneemt ACM graag wanneer u deze brief zult publiceren.

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt
namens deze,

Mr. J.G. Vegter
bestuurslid

6/19

**Bijlage 1 bij de Uitvoerings- en handhaafbaarheidstoets van ACM op het Wetsvoorstel
Voortgang Energietransitie**

Taken netbeheerder

Het wetsvoorstel beperkt de activiteiten van netbeheerders tot wettelijke taken. Indien netbeheerders meer doen dan dat, begeven zij zich buiten het gereguleerde domein. Dat kan leiden tot marktverstoring. Het gaat dan immers om activiteiten die (in potentie) ook commerciële partijen kunnen verrichten. Omdat een netbeheerder als gereguleerde partij bepaalde (financierings)voordelen kan hebben, die 'gewone' marktpartijen niet hebben, kunnen activiteiten van de netbeheerder in de vrije markt de concurrentie vervalsen of zelfs het ontstaan van een concurrerende markt voor bepaalde producten of diensten belemmeren.

De verduidelijking die het wetsvoorstel VET beoogt te brengen in de afbakening van de werkzaamheden van netbeheerders, verkleint dit risico. Het voorgestelde artikel 17, eerste lid, van de E-wet 1998 en 10Aa, eerste lid, van de Gaswet bepalen dat de netbeheerder geen andere werkzaamheden verricht dan die noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering van zijn wettelijke taken. De beschrijving van de wettelijke taak is dan bepalend voor de afbakening van de activiteiten die een netbeheerder mag uitvoeren. ACM zal toetsen of die activiteiten kunnen kwalificeren als activiteiten ter uitvoering van een wettelijke taak.

Hierbij merkt ACM op dat netbeheerders thans – conform geldende regelingen in codes – het elektronische berichtenverkeer faciliteren ten behoeve van (afnemers) op gesloten distributiesystemen. Om buiten twijfel te stellen dat netbeheerders dit mogen doen, verzoekt ACM u om in het wetsvoorstel te expliciteren dat dit (onderdeel van) een wettelijke taak is van de netbeheerders.

Uitbesteding taken netbeheer

Het wetsvoorstel VET beoogt – in lijn met het wetsvoorstel STROOM – de beperkingen aan de uitbesteding van werkzaamheden door netbeheerders te laten vervallen. Zoals in de UHT op het wetsvoorstel STROOM opgemerkt, ziet ACM in het vervallen van de beperkingen op de uitbestedingsmogelijkheden geen uitvoerings- of handhaafbaarheidsproblemen. Vanuit uitvoerings- en handhaafbaarheidsperspectief acht ACM het evenwel van belang dat de onafhankelijkheid van het systeembeheer én de kwaliteit van de uitbestede werkzaamheden voldoende gewaarborgd blijven.

Tegen deze achtergrond acht ACM het ongelukkig dat het derde lid van het voorgestelde nieuwe artikel 17 van de E-wet 1998 en 10Aa van de Gaswet bepaalt dat de netbeheerder de verantwoordelijkheid behoudt voor de onafhankelijke uitvoering van uitbestede werkzaamheden,

zonder ook de volledige en juiste uitvoering te noemen. Dit kan zo worden geïnterpreteerd dat de verantwoordelijkheid van de netbeheerder bij uitbesteding beperkt wordt tot de onafhankelijke uitvoering van de uitbestede werkzaamheden, wat niet is bedoeld. Hoofregel is immers dat de opdrachtgever bij uitbesteding volledig verantwoordelijk blijft en uit de memorie van toelichting blijkt dat niet is beoogd daar een uitzondering op te maken. ACM verzoekt u daarom om het derde lid van het voorgestelde artikel 17 van de E-wet 1998 en 10Aa van de Gaswet zo te formuleren, dat volstrekt duidelijk is de uitbesteding van werkzaamheden op geen enkele wijze afbreuk kan doen aan de verantwoordelijkheid van de netbeheerder voor de wijze waarop deze werkzaamheden worden uitgevoerd. Indien dit niet is gewaarborgd, bestaat het risico dat ACM een netbeheerder niet adequaat kan aanspreken op de correcte uitvoering van zijn wettelijke taken.

Het tweede lid van het voorgestelde artikel 17 van de E-wet 1998 en 10Aa van de Gaswet bepaalt dat een netbeheerder werkzaamheden bij een afnemer niet mag uitbesteden aan een onderneming waar een leverancier deel van uitmaakt. De memorie van toelichting stelt dat dit voorkomt dat een leverancier een wettelijke taak van een netbeheerder kan aangrijpen om de gunst van de klant te winnen. ACM merkt op dat een vergelijkbaar risico zich voordoet bij uitbesteding aan andere marktpartijen, en meer in het bijzonder bij uitbesteding aan een commerciële groepsmaatschappij binnen het netwerkbedrijf van de netbeheerder. Om concurrentievervalsing door uitbesteding van werkzaamheden bij afnemers te voorkomen, verzoekt ACM u om – als extra waarborg in aanvulling op het aanbestedingsrecht – te bepalen dat in het geval een netbeheerder werkzaamheden bij een afnemer uitbesteedt, hij daarvoor een transparante, marktconforme en non-discriminatoire procedure volgt. Dit stelt ACM in staat om bestuursrechtelijk op te treden indien een netbeheerder aanbestedingsregels veronachtzaamt om commerciële groepsmaatschappijen een concurrentievoordeel te geven.

Het voorgestelde artikel 18, eerste lid, van de E-wet 1998 en 10Ee, eerste lid, van de Gaswet lijken op gespannen voet te staan met het vervallen van het uitbestedingsverbod. Daarin wordt het immers een ander dan de netbeheerder verboden om de wettelijke taken van de netbeheerder uit te voeren, behoudens een aantal limitatief genoemde uitzonderingen daarop. De uitzondering voor het geval dat het werkzaamheden betreft die een netbeheerder aan die ander heeft uitbesteed, ontbreekt. In het wetsvoorstel STROOM was een vergelijkbare uitzondering wel opgenomen.

Het wetsvoorstel VET bevat abusievelijk geen bepaling om het met artikel 16Aa van de E-wet 1998 vergelijkbare artikel 7a van de Gaswet te schrappen. ACM gaat ervan uit dat het wetsvoorstel VET beoogt zowel artikel 16Aa van de E-wet 1998 als 7a van de Gaswet te laten vervallen.

Tijdelijke taken netbeheerder

Het voorgestelde artikel 17a van de Elektriciteitswet 1998 en 10b van de Gaswet openen – in lijn met het wetsvoorstel STROOM – de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur tijdelijke taken aan de netbeheerder toe te staan. ACM mist in het wetsvoorstel VET echter een bepaling die, conform artikel 6.2 van het wetsvoorstel STROOM, aangeeft hoe de tijdelijke taken van een netbeheerder tot vergoeding komen. ACM verzoekt u daarom om ook in het wetsvoorstel VET te bepalen dat bij algemene maatregel van bestuur regels kunnen worden gesteld over de wijze van

berekenen en vaststellen van de tarieven of vergoedingen en de toetsing daarvan door ACM. Een dergelijke regeling kan een ongewenste doorkruising en complicering van de tariefregulering voorkomen, en meer in het bijzonder ervoor zorgen dat ACM niet genoodzaakt zal zijn om de methodebesluiten voor de komende reguleringsperiode te herzien wanneer een netbeheerder tijdelijke taken krijgt opgedragen.

Daarnaast geeft ACM u in overweging het wetsvoorstel aan te vullen met een bepaling die het mogelijk maakt om de doelmatige kosten van tijdelijke taken te betrekken bij de vaststelling van de tariefbesluiten, voor zover ACM daarmee bij de vaststelling van de methodebesluiten niet al rekening heeft gehouden. Als het gaat om tijdelijke taken in het kader van de transportdienst of de aansluitdienst, kan dit door artikel 41c, tweede lid, van de E-wet 1998 en 81c, tweede lid, van de Gaswet aan te vullen met de mogelijkheid om dit te doen. Op basis daarvan kan ACM dan de efficiënte kosten die met deze taak zijn gemoeid verwerken in de aansluit- of transporttarieven. Om de nodige flexibiliteit te geven, zou deze bepaling meer algemeen kunnen gelden voor nieuwe taken binnen de transport- of aansluitdienst die gedurende een reguleringsperiode op grond van de wet of Europese Verordeningen aan een netbeheerder worden toegekend. Een dergelijke bepaling zou dan ook een oplossing kunnen bieden voor extra kosten die de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet maakt voor de verkabeling op grond van het voorgestelde artikel 22a van het wetsvoorstel VET. Artikel 41c, tweede lid onder d, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 81c, tweede lid, onderdeel d, van de Gaswet bevatten reeds een vergelijkbare algemene correctiemogelijkheid voor het geval gedurende de reguleringsperiode diensten wegvallen.

Voorts merkt ACM alleen bij een aparte administratie van kosten en opbrengsten die gemoeid zijn met afwijkende taken van netbeheerders binnen experimenten, goed inzicht kan worden verkregen in de kosten/baten daarvan. Dit inzicht kan vervolgens worden betrokken bij een besluit om een tijdelijke taak al dan niet als tijdelijke taak voort te zetten. Mede op basis van dit inzicht kan immers ingeschat worden of marktpartijen de uitvoering van die taak zullen overnemen, in welk geval de voortzetting van deze tijdelijke taak als taak van de netbeheerder niet nodig is. Gelet hierop verzoekt ACM u om – zoals ook in artikel 5.23 van het wetsvoorstel STROOM werd gedaan – te regelen dat de netbeheerder voor de tijdelijke taken een afzonderlijke boekhouding voert.

Experimenten

Het wetsvoorstel VET wijzigt artikel 7a van de E-wet 1998 en 1i van de Gaswet om meer ruimte te geven voor experimenten waarin kan worden afgeweken van de E-wet 1998 en de Gaswet. Ruimere experimenteermogelijkheden kunnen een waardevolle bijdragen leveren aan de energietransitie. ACM wijst hierbij evenwel op het risico dat deze verruiming afbreuk doet aan de bescherming van afnemers in experimenten. Indien de rol van netbeheerders in experimenten niet duidelijk wordt afgebakend en niet beperkt blijft tot activiteiten die direct gerelateerd zijn aan hun wettelijke taken, ziet ACM voorts het risico dat die activiteiten leiden tot marktverstoring. ACM licht dit hieronder toe

De reikwijdte van de huidige experimentenregeling is beperkt tot experimenten die bijdragen aan ontwikkelingen op het gebied van decentraal opgewekte duurzame elektriciteit. Het wetsvoorstel verbreedt dit tot experimenten gericht op onder meer energiebesparing, het efficiënt gebruik van een

net of het opdoen van partijkennis over andere marktmodellen of een andere wijze van tariefregulering.

Het bestaande Besluit experimenten decentrale duurzame elektriciteitsopwekking bepaalt dat de Minister alleen ontheffingen kan verlenen aan Verenigingen van Eigenaren en Coöperaties. De afnemers in de experimenten dienen lid te zijn van deze vereniging of coöperatie. Afnemers kunnen aldus niet buiten hun expliciete, actieve instemming om in een experiment worden betrokken. Bovendien hebben deze afnemers als lid van de vereniging of coöperatie zeggenschap over het experiment. Het bestaande artikel 7a van de Elektriciteitswet geeft een wettelijke basis voor deze afbakening van partijen die een ontheffing kunnen krijgen. Het derde lid van artikel 7a van de E-wet 1998 bepaalt immers dat bij algemene maatregel *in elk geval* regels worden gesteld over de onderwerpen die in dat lid worden genoemd. De opsomming van deze onderwerpen is dus niet limitatief.

In het wetsvoorstel VET keren de woorden '*in elk geval*' niet terug in de bepalingen die de onderwerpen noemen die in de algemene maatregel van bestuur worden opgenomen. Gevolg daarvan is dat het tweede lid van artikel 7a van de E-wet 1998 en 1i van de Gaswet de reikwijdte van de algemene maatregel van bestuur beperken tot de limitatief opgesomde onderwerpen. Daaronder is niet genoemd een nadere afbakening van de partijen die een ontheffing kunnen krijgen (wat iets anders is dan de wel genoemde nadere regels over de groep afnemers voor wie de afwijkingen gelden of de situaties waarin een afwijking is toegestaan). Het wetsvoorstel VET biedt daardoor geen basis om in de algemene maatregel van bestuur te regelen wie een ontheffing kan aanvragen. Gevolg daarvan is dat eenieder een experiment kan aanvragen en dat de hierboven genoemde bescherming van afnemers niet op dezelfde manier kan worden geborgd als onder de huidige wetgeving.

Om die reden verzoekt ACM u om het voorgestelde artikel 7a van de E-wet 1998 en 1i van de Gaswet zo aan te passen, dat deze artikelen ook een basis bieden om in de algemene maatregel van bestuur regels op te nemen die voorzien in een adequate bescherming van afnemers. Dit zou kunnen door de opsomming van onderwerpen waarover nadere regels gesteld kunnen worden niet limitatief te formuleren. Hiermee wordt tevens voorkomen dat de reikwijdte van de algemene maatregel van bestuur niet op voorhand al meer wordt beperkt dan mogelijk nodig en wenselijk.

Voorts wijst ACM op het risico dat de activiteiten van netbeheerders binnen experimenten leiden tot marktverstoring, bijvoorbeeld indien wordt toegestaan dat zij in het kader van die experimenten commerciële, verhandelbare diensten of producten ontwikkelen. Dit kan het ontstaan van een concurrerende markt voor deze producten of diensten belemmeren. Dit risico kan worden weggenomen door de activiteiten van netbeheerders binnen experimenten te beperken tot activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van de wettelijke taken van netbeheerders en noodzakelijk en proportioneel zijn in het licht van de doelstellingen van de experimenteerregeling.

ACM mist in het wetsvoorstel VET een bepaling die, conform artikel 6.2 van het wetsvoorstel STROOM, aangeeft hoe de taken van een netbeheerder binnen experimenten bij afwijking van de normale wettelijke taken tot vergoeding komen. Artikel 6.2, eerste en vijfde lid, van het wetsvoorstel

10/19

STROOM bood de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur te bepalen dat voor een taak die binnen het experiment aan een systeembeheerder wordt opgedragen, een tarief of vergoeding wordt vastgesteld, alsook om regels te geven over de wijze van berekening en vaststellen van de tarieven of de wijze van toetsen van vergoedingen. Gelet op het limitatieve karakter van de opsomming van onderwerpen die nader in de algemene maatregel van bestuur kunnen worden uitgewerkt, lijken de voorgestelde artikelen 7a van de E-wet 1998 en 1i van de Gaswet voor een dergelijke regeling geen basis te bieden. Daarmee is ook de vraag of het wetsvoorstel voldoende basis geeft voor een toetsende rol van ACM op de tarieven, zoals deze in het huidige Besluit experimenten decentrale duurzame elektriciteitsopwekking is opgenomen.

ACM acht een nadere regeling van de wijze waarop tarieven in een experiment worden berekend, vastgesteld en getoetst van belang om ongewenste doorkruising en complicering van de tariefregulering te kunnen voorkomen. Door in de algemene maatregel van bestuur specifieke regels te stellen voor de tarieven of vergoedingen, kan ACM rekening houden met kosten en opbrengsten die uit de taken binnen experimenten volgen, zonder dat zij daarvoor methodebesluiten en x-factorbesluiten hoeft aan te passen. Bovendien kan daarmee worden geregeld dat ACM de gehanteerde tarieven – of de daarvoor gebruikte methode – kan toetsen, zoals op grond van Richtlijnen 2009/72 en 2009/73 vereist.

Ten slotte verzoekt ACM u om in het wetsvoorstel VET – evenals in artikel 5.23 van het wetsvoorstel STROOM – een verplichting op te nemen voor de netbeheerder om een afzonderlijke boekhouding te voeren voor de taken die binnen een experiment aan hem zijn opgedragen. Inzicht in de kosten en opbrengsten van de taken die een netbeheerder in afwijking van de normale wettelijke taken binnen een experiment uitvoert, kan volgens ACM een belangrijke bijdrage leveren aan de beoordeling van de doeltreffendheid van het experiment.

Afbakening taken netwerkbedrijf

Het wetsvoorstel bakent de activiteiten van netwerkbedrijven scherper af, dan onder de bestaande wetgeving. Daarmee wordt voorkomen dat netwerkbedrijven zich inlaten met allerlei activiteiten die niets of slechts zijdeling iets met netbeheer te maken hebben. Dergelijke activiteiten kunnen de aandacht en focus van het netbeheer afleiden en financiële risico's inhouden die ten koste kunnen gaan van het netbeheer. Bovendien kunnen dergelijke activiteiten leiden tot concurrentievervalsing. De memorie van toelichting wijst in dit verband op het risico dat marktpartijen van investeringen in de energietransitie zullen afzien, wanneer zij concurrentie vrezen van netwerkbedrijven.

De scherpere afbakening van de activiteiten van netwerkbedrijven beperkt kortom de risico's voor het netbeheer en voor ongestoorde marktwerking. Het huidige verbod op nevenactiviteiten en de daarin neergelegde norm dat het om activiteiten moet gaan die op enigerlei wijze verband houden met "infrastructurele voorzieningen en aanverwante activiteiten" is daarvoor naar de mening van ACM te ruim en biedt ACM onvoldoende houvast om deze risico's in te perken.

ACM ontvangt regelmatig klachten van marktpartijen over vermeende marktverstoring door commerciële activiteiten van netwerkbedrijven. Kern van deze klachten is doorgaans dat

netwerkbedrijven de dividenden die zij ontvangen van de netbeheerder, gebruiken om commerciële activiteiten van groepsmaatschappijen te financieren. Daarnaast zouden deze groepsmaatschappijen een financieringsvoordeel hebben, doordat zij als gevolg van de aanwezigheid van een gereguleerde netbeheerder binnen de groep een betere credit-rating kunnen verkrijgen. Dit zou deze groepsmaatschappijen in staat stellen om diensten goedkoper aan te bieden dan commerciële partijen die niet met een netbeheerder in een groep zitten. In recente besluiten heeft ACM geoordeeld dat zij op basis van de huidige wetgeving niet tegen een dergelijk financieringsvoordeel zou kunnen optreden, daargelaten of daarvan ook daadwerkelijk sprake is. Voor de langere termijn denkt ACM graag mee over mogelijkheden om ongewenste bevoordeling langs deze weg tegen te gaan.

Om de voorgestelde scherpere afbakening van activiteiten van het netwerkbedrijf goed te kunnen handhaven, vraagt ACM u aandacht voor de volgende punten.

Overtreding van het voorgestelde artikel 17c van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 10d van de Gaswet is niet opgenomen als overtreding waarvoor ACM op grond van respectievelijk artikel 77i E-wet 1998 en artikel 60ad Gaswet een boete kan opleggen. Op deze manier is ACM niet in staat het verbod op nevenactiviteiten effectief te handhaven. ACM verzoekt u daarom deze artikelen op te nemen in artikel 77i E-wet 1998 respectievelijk artikel 60ad Gaswet.

Het voorgestelde artikel 17c, tweede lid, E-wet 1998 en 10d, tweede lid, Gaswet beperken het werkgebied van de groepsmaatschappijen alleen in Nederland. Zoals in de UHT op het wetsvoorstel STROOM opgemerkt, verzoekt ACM u om het werkgebied van groepsmaatschappijen op vergelijkbare wijze buiten Nederland te beperken. Dit voorkomt dat groepsmaatschappijen buiten Nederland wél risicovolle activiteiten of handelingen mogen verrichten die een negatieve weerslag kunnen hebben op het netbeheer in Nederland.

Het onderscheid tussen aanleg, onderhoud, beheer en ter beschikking stellen enerzijds en exploitatie anderzijds is in de praktijk niet duidelijk. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de brief van ACM van 9 februari 2016 over de afsluiting van het onderzoek naar de activiteiten van Allego (ACM/DE/2016/200588_OV). Om deze grens scherp te krijgen, verzoekt ACM u om duidelijk te maken wat expliciet moet worden verstaan onder exploitatie enerzijds en beheer anderzijds, bijvoorbeeld door dit in de memorie van toelichting nader te specificeren in het licht van de marktactiviteiten met betrekking tot laadpalen.

Het voorgestelde artikel 17c, tweede lid, E-wet 1998 en 10d, tweede lid, Gaswet bevatten de begrippen "meetdiensten" en "energiebeurzen". Deze begrippen zijn niet gedefinieerd in het wetsvoorstel VET en of bestaande wet- en regelgeving. Om de toegestane activiteiten duidelijker af te bakenen, verzoekt ACM u deze begrippen te definiëren.

In dit verband wijst ACM erop dat in de praktijk naast de bekende, reeds langer bestaande energiebeurzen als APX en ICE Endex, waarin de landelijke netbeheerders deelnemingen hebben, ook nieuwe platformen operationeel of in ontwikkeling zijn waarop vraag en aanbod, al dan niet op decentraal niveau, bij elkaar worden gebracht. Dergelijke platformen kunnen bijdragen aan een

12/19

flexibilisering van de energiemarkt en hebben de potentie om investeringen in extra transportcapaciteit te beperken doordat vraag actief kan reageren op het aanwezige aanbod. Vanuit een meer holistische benadering van de energiemarkt kan evenwel de vraag worden gesteld of de afstemming van vraag en aanbod op decentraal niveau niet tot suboptimale resultaten leidt. Voorkomen moet worden dat netwerkbedrijven met dergelijke platformen de vrije toegang tot de energiemarkt of een efficiënte werking van de markt belemmeren, omdat het netwerk daarvoor een belemmerende factor is. Zolang dit niet aan de orde is, en de rol van netwerkbedrijven zich beperkt tot het neutraal faciliteren van de handel via platforms zonder daarbij zelf posities in te nemen en/of te sturen in de transacties die via deze platformen plaatsvinden, kunnen dergelijke platformen een waardevolle rol spelen in het kader van de energietransitie.

In het licht van de huidige praktijk rond de certificering van hernieuwbare energie vraagt ACM zich af of deze activiteit ook aan de netwerkbedrijven van regionale netbeheerders moet worden toegestaan.

Ten slotte verzoekt ACM u om met het oog op de handhaafbaarheid van artikel 17c, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998 en 10d, tweede lid, van de Gaswet de formulering 'handelingen en activiteiten met betrekking tot: (...) te wijzigen in 'handelingen en activiteiten die bestaan in: (...)'. Daarmee wordt duidelijker dat handelingen en activiteiten die wel enig verband kunnen hebben met de onder a tot en met g genoemde handelingen en activiteiten, maar niet de genoemde handelingen en activiteiten zelf inhouden, niet door het netwerkbedrijf mogen worden verricht.

Het bevoordelingsverbod

Het bevoordelingsverbod dat in de voorgestelde artikelen 17b van de E-wet 1998 en 10c van de Gaswet is opgenomen, beoogt marktverstoring tegen te gaan, door de netbeheerder te verbieden om a) een met hem verbonden groepsmaatschappij te bevoordelen boven een andere onderneming waarmee die groepsmaatschappij in concurrentie treedt en om b) deze groepsmaatschappij voordelen toe te kennen die verder gaan dan in het normale handelsverkeer gebruikelijk is. Deze artikelen volgen de bestaande artikelen 18 van de E-wet 1998 en 10d van de Gaswet op. Om het bevoordelingsverbod effectief te kunnen handhaven, vraagt ACM uw aandacht voor de volgende punten.

De overtreding van het voorgestelde artikel 17b E-wet1998 en artikel 10c Gaswet is niet opgenomen als overtreding waarvoor ACM op grond van respectievelijke artikel 77i E-wet1998 en artikel 60ad Gaswet een boete kan opleggen. Op deze manier is ACM niet in staat het bevoordelingsverbod effectief te handhaven. ACM beveelt u daarom aan deze artikelen op te nemen in artikel 77i E-wet1998 respectievelijk artikel 60ad Gaswet.

In de praktijk is niet geheel duidelijk hoe het verbod om een groepsmaatschappij te bevoordelen boven een andere onderneming waarmee die groepsmaatschappij in concurrentie treedt, zich verhoudt tot het verbod om een groepsmaatschappij voordelen toe te kennen die verder gaan dan in het normale handelsverkeer gebruikelijk.

Eenzijds lijkt deze norm immers in te houden dat een netbeheerder een groepsmaatschappij voordelen mag geven die binnen het normale handelsverkeer – binnen een groep – gebruikelijk zijn. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om dividend uitkeringen of leningen onder condities (rentepercentages) die gunstiger kunnen zijn, dan wanneer externe financiering wordt aangetrokken.

Indien een netbeheerder dit doet, kan dat evenwel ook worden beschouwd als het bevoordelen van een groepsmaatschappij boven een andere onderneming waarmee die groepsmaatschappij in concurrentie treedt, hetgeen op grond van het bevoordelingsverbod niet zou mogen.

Gelet hierop verzoekt ACM u om te verduidelijken hoe het verbod om een groepsmaatschappij te bevoordelen zich verhoudt tot de mogelijkheid dat een netbeheerder een groepsmaatschappij voordelen toekent die *niet* verder gaan dan in normaal handelsverkeer gebruikelijk is (zoals bijvoorbeeld de dividend-uitkering), maar wel een voordeel inhouden, waarmee een groepsmaatschappij (mogelijk) bevoordeeld wordt ten opzichte van concurrenten.

Bij de bespreking van de afbakening van de activiteiten van het netwerkbedrijf, heeft ACM opgemerkt dat zij op basis van de huidige wetgeving geen aanknopingspunten heeft om op te treden tegen de mogelijkheid dat een netwerkbedrijf commerciële groepsmaatschappijen financiert uit het dividend dat zij ontvangt van de netbeheerder. Dit kan groepsmaatschappijen een financieringsvoordeel opleveren dat concurrenten niet hebben. Het wetsvoorstel VET lijkt hier geen verandering in te brengen. ACM denkt graag mee om hiervoor – op de langere termijn – een oplossing te vinden.

Bijzondere uitbreidingsinvesteringen en investeringsplan

Het wetsvoorstel VET stelt voor de regeling voor de toetsing en vergoeding van bijzondere uitbreidingsinvesteringen, opgenomen in de artikelen 20e en 41b, eerste lid, onderdeel e, van de Elektriciteitswet 1998 en 39f van de Gaswet, te laten vervallen. In plaats daarvan stelt het wetsvoorstel een regeling voor het opstellen en toetsen van investeringsplannen voor. Naar de mening van ACM zou dit er niet toe mogen leiden dat er tussen het moment van inwerkingtreding van het wetsvoorstel en de eerste toetsing van het investeringsplan een vacuüm ontstaat rond de toetsing van bijzondere uitbreidingsinvesteringen. Indien het wetsvoorstel wet wordt, zullen netbeheerders naar verwachting voor het eerst pas in 2018 een investeringsplan als bedoeld in het wetsvoorstel opstellen. Gelet hierop verzoekt ACM u om het vervallen van de regeling voor de toetsing van bijzondere uitbreidingsinvestering in direct verband te brengen met de totstandkoming en oplevering van het eerste investeringsplan.

In aanvulling hierop merkt ACM op dat het wetsvoorstel niet voorziet in een aanpassing van artikel 81b, eerste lid, onder e van de Gaswet en artikel 82, derde lid, van de Gaswet, waarin naar artikel 39f wordt verwezen.

Voorts merkt ACM op dat netbeheerders de doelmatige kosten van bijzondere uitbreidingsinvesteringen, waarvan de noodzaak reeds voorafgaand aan de inwerkingtreding van het wetsvoorstel de noodzaak is vastgesteld, kunnen betrekken bij de tariefvoorstellen tot aan de

14/19

volgende reguleringsperiode. ACM verzoekt u om te voorzien in een overgangsbepaling die dit mogelijk maakt.

Inkoop netverliezen gas

Het wetsvoorstel VET stelt voor om – conform het eerdere wetsvoorstel STROOM – de inkoop van netverliezen gas als onder te brengen in de wettelijke taken van de netbeheerder. Dit is in lijn met het eerder door ACM ingenomen standpunt dat de inkoop van netverliezen gas tot de gereguleerde taken behoort. ACM zou echter willen voorkomen dat de inwerkingtreding van het wetsvoorstel noopt tot herziening van de methodebesluiten die ACM dit najaar vaststelt. ACM verzoekt u daarom te voorzien in een regeling die het mogelijk maakt dat ACM de doelmatige kosten voor de inkoop van netverliezen (rechtstreeks) betreft bij de vaststelling van de tariefbesluiten. Dat het hierbij enkel om de doelmatige kosten gaat, acht ACM van belang om te voorkomen dat ondoelmatige kosten via de tarieven voor rekening van afnemers worden gebracht.

Dit kan door aan het wetsvoorstel een (overgangs)bepaling toe te voegen die dit specifiek voor deze taak mogelijk maakt. ACM geeft u echter in overweging om – zoals hierboven opgemerkt in relatie tot tijdelijke tarieven – deze mogelijkheid te verbreden tot de mogelijkheid om bij de tarieven ook de doelmatige kosten voor nieuwe taken te betrekken die aan de netbeheerder gedurende een reguleringsperiode op grond van de wet of Europese Verordeningen worden toegekend en waarmee ACM bij de vaststelling van de methodebesluiten niet reeds rekening heeft gehouden.

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat de financiële waarde van de jaarlijkse netverliezen gas kan oplopen tot 72 miljoen EUR. Dit bedrag is een veelvoud van de omvang die ACM op basis van de bij haar bekende gegevens realistisch acht. Gelet hierop verzoekt ACM u om in de memorie te volstaan met de opmerking dat de financiële waarde van de netverliezen jaarlijks tot tientallen miljoenen euro's kan oplopen.

Gasaansluitingen

Het wetsvoorstel VET kent aan netbeheerders de taak toe om grote gasaansluitingen aan te leggen. Vanaf 1 april 2011 was de wettelijke taak van netbeheerders bij grote gasaansluitingen beperkt tot het aanleggen van een aansluitpunt. ACM merkt hierbij op dat er op dit moment al een verschillend wettelijk kader bestaat voor i) grote gasaansluitingen op het landelijk gastransportnet aangelegd voor 1 april 2011 (bestaande aansluitaak GTS), ii) grote gasaansluitingen aangelegd voor 1 april 2011 op regionale netten en iii) grote aansluiting aangelegd na 1 april 2011 (alleen aansluitpunt gereguleerd). Het wetsvoorstel lijkt daaraan nu een vierde categorie toe te voegen, te weten de grote aansluitingen aangelegd na inwerkingtreding van het wetsvoorstel. Dit draagt niet bij aan consistentie en eenvoud in de regulering van gasaansluitingen. ACM verzoekt u daarom toe te werken naar een uniform wettelijk kader voor de regulering van grote gasaansluitingen, ongeacht de periode waarin deze zijn aangelegd.

15/19

Voor de kortere termijn verzoekt ACM u om te voorzien in overgangsrecht voor aansluitpunten die op basis van de huidige wet zijn aangelegd tussen 1 april 2011 en het moment waarop de voorgestelde wet in werking treedt. Het wetsvoorstel STROOM bevatte een dergelijke overgangsregeling. Mede in verband hiermee merkt ACM op dat het wetsvoorstel niet voorziet in een aanpassing van artikel 12a van de Gaswet. Dit artikel spreekt over een tarief voor een aansluitpunt, maar als het wetsvoorstel VET wet wordt, is het aanleggen van aansluitpunten geen wettelijke taak meer.

Voorts hecht ACM, zoals eerder opgemerkt, er groot belang aan dat de inwerkingtreding van het wetsvoorstel VET niet noopt tot een herziening van de methodebesluiten die zij dit najaar zal vaststellen voor de reguleringsperiode die per 1 januari 2017 ingaat. ACM verzoekt u daarom aan het wetsvoorstel VET een specifieke overgangsregeling toe te voegen die het mogelijk maakt om de doelmatige kosten die met deze wijziging samenhangen (rechtstreeks) te betrekken bij de vaststelling van de tarieven. Zoals hiervoor is opgemerkt in relatie tot tijdelijke taken van de netbeheerder en de taak om netverliezen gas in te kopen, geeft ACM u evenwel in overweging om dit te verbreden tot de mogelijkheid om bij de tarieven ook de doelmatige kosten voor nieuwe taken te betrekken die aan de netbeheerder gedurende een reguleringsperiode op grond van de wet of Europese Verordeningen worden toegekend en waarmee ACM bij de vaststelling van de methodebesluiten niet reeds rekening heeft gehouden.

Anders dan in de memorie van toelichting vermeld, is de taak om grote gasaansluitingen aan te leggen in het wetsvoorstel VET – naar het oordeel van ACM terecht – niet beperkt tot de beheerder van het landelijk gastransportnet. ACM verzoekt u om de memorie van toelichting hierop aan te passen.

Omwille van de duidelijkheid verzoekt ACM u tenslotte om in het wetsvoorstel of de memorie van toelichting te verduidelijken dat het verwijderen en wijzigen van een grote gasaansluiting tevens onder het 'in werking hebben en onderhouden' daarvan moet worden begrepen.

Gesloten distributiesystemen

Het wetsvoorstel VET geeft een nieuwe definitie van een gesloten distributiesysteem (GDS). Daaruit volgt dat pas sprake is van een GDS als ACM op grond van artikel 15 van de Elektriciteitswet 1998 of artikel 2a van de Gaswet een ontheffing heeft verleend. Onder de huidige wetgeving kan ook al sprake zijn van een GDS, als daarvoor geen ontheffing is verleend. Gevolg daarvan is dat ACM op grond van artikel 15, zevende lid, van de E-wet 1998 en artikel 2a, zevende lid, van de Gaswet ook bij GDS waarvoor geen ontheffing is verleend, op verzoek van een aangeslotene de methode voor de berekening van de tarieven kan toetsen. De herdefiniëring van het GDS in het wetsvoorstel VET doet deze mogelijkheid vervallen. Deze mogelijkheid stelde ACM evenwel in staat om afnemers op een GDS zonder ontheffing enige bescherming te kunnen bieden tegen onredelijke tarieven. De voorgestelde bepaling dat degene aan wie een net toebehoort dient te handelen als beheerder van het net, ook al heeft hij geen ontheffing, biedt hiervoor geen soelaas. ACM stelt immers de tarieven per individuele netbeheerder vast, op basis van een methodebesluit, een x-factorbesluit en een tarievenvoorstel. Voor eigenaren van netten die geen netbeheerder zijn, zal ACM langs deze weg

16/19

Autoriteit Consument & Markt

geen tarieven kunnen vaststellen. ACM verzoekt met het wetsvoorstel VET de definiëring van het GDS niet afhankelijk te maken van de verleende ontheffing.

In het voorgestelde artikel 15, eerste lid, onderdeel a, van de Elektriciteitswet 1998 staat: 'of het net primair elektriciteit distribueert'. Dit levert een dubbeling op met het bepaalde in onderdeel b van het eerste lid van dit artikel.

In het voorgestelde artikel 15, eerste lid, onderdeel f, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 2a, eerste lid, onderdeel e, van de Gaswet wordt gesproken van 'huishoudelijke eindafnemers'. Dit begrip, noch het begrip 'eindafnemer' is in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet gedefinieerd. In het wetsvoorstel STROOM was het begrip 'huishoudelijke eindafnemer' gedefinieerd als 'eindafnemer die koopt voor huishoudelijk gebruik' en het begrip 'eindafnemer' als 'een ieder die elektriciteit of gas koopt voor eigen verbruik'. In uitspraken van 17 juni 2015 heeft het College van Beroep voor het Bedrijfsleven op basis van de definitie van het begrip 'afnemer' geoordeeld dat een GDS geen huishoudelijke afnemers van elektriciteit voorziet, indien deze afnemers niet zelf een (directe) aansluiting op het GDS hebben, maar via de aansluiting van de woningstichting die eigenaar was van de onroerende zaak waarin deze afnemers woonachtig zijn (ECLI:NL:CBB:2015:214). Tegen deze achtergrond verzoekt ACM u om in het wetsvoorstel VET een wettelijke definiëring van het begrip 'huishoudelijke eindafnemer' op te nemen, zoals die ook in het wetsvoorstel STROOM was opgenomen.

In artikel 15, eerste lid, onderdeel g, van de Elektriciteitswet 1998 en 2a, eerste lid, onderdeel f, van de Gaswet is toegevoegd dat de veiligheid van het net voldoende moet zijn gewaarborgd. ACM beveelt u aan om dit te laten gelden voor de veiligheid en betrouwbaarheid van het net.

Het wetsvoorstel VET stelt voor om in artikel 15 van de Elektriciteitswet 1998 en 2a van de Gaswet een lid toe te voegen, dat regelt dat degene die een net aanlegt of voornemens is aan te leggen en beschikt over de daarvoor benodigde vergunningen, een ontheffing kan aanvragen. ACM stelt voor om te verduidelijken dat deze mogelijkheid is bedoeld voor degene die eigenaar zal worden van het aan te leggen net, en niet voor degene die het net feitelijk, in opdracht van die toekomstige eigenaar, aanlegt.

ACM verzoekt u om met het wetsvoorstel VET ook de – inmiddels achterhaalde – verwijzingen naar de 'raad van bestuur' in het huidige lid 8 van artikel 15 van de Elektriciteitswet 1998 en 2a van de Gaswet te vervangen door 'Autoriteit Consument en Markt'.

Op pagina 14 van de memorie van toelichting wordt gesteld dat de eis dat een eigenaar van systeem dat als GDS zou kunnen kwalificeren een aanvraag doet, niet betekent dat het volledige net in eigendom van die aanvrager hoeft te zijn. Het gaat er volgens de toelichting om dat er sprake is van een net met een eigenaar en niet om een eigendomsvereiste voor alle specifieke onderdelen van dat net. Om onduidelijkheid hierover zoveel mogelijk te voorkomen, verzoekt ACM u om te verduidelijken waar de grens ligt tussen een net met meerdere eigenaren – waarvoor dan geen ontheffing verleend zou kunnen worden – en een net met een eigenaar die niet alle specifieke onderdelen van dat net in eigendom heeft en waaraan ACM wel een ontheffing zou kunnen verlenen.

17/19

Geheimhoudingsplicht netbeheerder

ACM acht van belang dat netbeheerders de plicht hebben om vertrouwelijke gegevens te beschermen tegen onbevoegde kennisneming daarvan door derden. Indien netbeheerders hierin tekortschieten, bijvoorbeeld doordat zij onvoldoende technische en organisatorische maatregelen treffen om te voorkomen dat derden deze vertrouwelijke gegevens kunnen raadplegen, moet ACM netbeheerders daarop kunnen aanspreken. Onder de huidige wetgeving was dit blijkens de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven van 25 maart 2015, ECLI:NL:CBB:2015:76) niet goed mogelijk. De voorgestelde wijziging van artikel 79 van de Elektriciteitswet 1998 herstelt deze lacune in de wetgeving. Met deze wijziging is duidelijk dat netbeheerders de maatregelen moeten treffen die redelijkerwijs van hen verwacht mogen worden om te voorkomen dat derden onbevoegd kennis kunnen nemen van vertrouwelijke gegevens. ACM verwelkomt deze wijziging dan ook.

ACM geeft u evenwel in overweging om in aansluiting bij artikel 13 van de Wet bescherming persoonsgegevens en bijvoorbeeld artikel 13.5, tweede lid, van de Telecommunicatiewet de zorgplicht wettelijk nader in te vullen. In deze artikelen is uitgeschreven dat de geheimhoudingsverplichting inhoudt dat passende technische en organisatorische maatregelen ten uitvoer worden gelegd om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking. Deze maatregelen garanderen, rekening houdend met de stand van de techniek en de kosten van de tenuitvoerlegging, een passend beveiligingsniveau gelet op de risico's die de verwerking en de aard van te beschermen gegevens met zich meebrengen en de maatregelen zijn er mede op gericht onnodige verzameling en verdere verwerking van persoonsgegevens te voorkomen.

De voorgestelde wijziging van artikel 79 van de E-wet 1998 maakt een uitzondering op de geheimhoudingsplicht, in het geval 'enig wettelijk voorschrift anders bepaalt'. ACM merkt hierbij op bepalingen in codes niet kunnen worden beschouwd als 'enig wettelijk voorschrift'. De Informatiecode behelst bepalingen over de uitwisseling van gegevens tussen netbeheerders en marktpartijen die nodig zijn voor bijvoorbeeld het uitvoeren van leveranciersswitches. Gelet hierop geeft ACM u in overweging om de uitzondering te verbreden tot gevallen waarin 'bij of krachtens wettelijk voorschrift anders is bepaald'.

Ten slotte verzoek ACM u om ook niet alleen artikel 79 van de E-wet 1998 te wijzigen, maar ook het gelijkkluidende artikel 37 van de Gaswet.

Boetebepalingen

Het wetsvoorstel VET voegt aan artikel 77i E-wet 1998 en artikel 60ad Gaswet een aantal nieuwe bepalingen toe, maar is daarin niet compleet. Onder meer de gewijzigde bepalingen over uitbesteding, het verbod op nevenactiviteiten en het bevoordelingsverbod komen niet of onjuist terug. Voorts wordt verwezen naar artikelen die op basis van het wetsvoorstel VET komen te vervallen of inhoudelijk gewijzigd zijn. ACM verzoekt u om de boetebepalingen zo te wijzigen dat ACM de

Autoriteit Consument & Markt

bepalingen over uitbesteding, het verbod op nevenactiviteiten en het bevoordelingsverbod effectief kan handhaven en foutieve verwijzingen in de wet worden voorkomen.

Overige opmerkingen

Hieronder treft u puntsgewijs een aantal aanvullende, korte opmerkingen waarvoor ACM uw aandacht vraagt.

'net' in de Gaswet

Anders dan de Elektriciteitswet 1998, spreekt de Gaswet niet over 'net' maar over 'gastransportnet'. ACM verzoekt u daarom in de bepalingen van het wetsvoorstel VET die betrekking hebben op de Gaswet, het woord 'net' te vervangen door 'gastransportnet'.

Het voorgestelde artikel 1, vierde lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 1, vierde lid, Gaswet:
ACM geeft u in overweging deze regeling te verruimen tot vergelijkbare situaties, zoals wooneenheden in verpleeghuizen en zorgcomplexen.

Het voorgestelde artikel 2a, eerste lid, 7b, tweede lid, onder b, en artikel 85b, eerste lid, onder d, van de Gaswet

In deze bepalingen moet de verwijzing naar het 'landelijk hoogspanningsnet' worden vervangen door 'landelijk gastransportnet'.

19/19

Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet (voortgang energietransitie)

VOORSTEL VAN WET

(concept 14-4-2016)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen; saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet te wijzigen om een aantal belemmeringen voor de voortgang van de energietransitie weg te nemen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I

De Elektriciteitswet 1998 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel aq, komt te luiden:

aq. gesloten distributiesysteem: een net waarvoor op grond van artikel 15 ontheffing is verleend;

2. Onder vernummering van het vierde en vijfde lid naar het vijfde en zesde lid, wordt een lid ingevoegd, luidende:

4. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde worden meerdere onroerende zaken als bedoeld in artikel 16, onderdeel c, van de Wet waardering onroerende zaken die zich bevinden in een bouwwerk met:

a. een woonfunctie bestemd voor bewoners die zijn ingeschreven aan een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs of aan een universiteit of hogeschool als bedoeld in artikel 1.2, onderdelen a en b, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek of die zich voorbereiden op een promotie als bedoeld in artikel 7.18 van laatstgenoemde wet,

b. een woonoppervlak van maximaal 50 vierkante meter per wooneenheid en

c. gemeenschappelijke ruimten die een meeromvattende functie hebben dan de reguliere functie van gemeenschappelijke ruimten in een appartementencomplex,

op verzoek van de eigenaar of eigenaren van het bouwwerk beschouwd als één onroerende zaak als bedoeld in artikel 16 van de Wet waardering onroerende zaken. Indien de aansluiting is gerealiseerd kan een verzoek van de eigenaar of eigenaren slechts worden ingetrokken ingeval van ingrijpende renovatie van het bouwwerk.

B

In artikel 5b, onderdeel a, vervalt 'tweede lid,'.

C

Artikel 7a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste en tweede lid komen te luiden:

1. Onze Minister kan met inachtneming van bindende besluiten van de Raad van de Europese Unie, van het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk of van de Europese Commissie bij wege van experiment een ontheffing verlenen van het bepaalde bij of krachtens deze wet, voor zover:

- a. het een experiment betreft op het gebied van hernieuwbare energie, energiebesparing of efficiënt gebruik van een net of
- b. een experiment ten doel heeft het opdoen van praktijkkennis over andere marktmodellen of tariefreguleringsystematieken.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over:

- a. de groep afnemers waarvoor de afwijkingen gelden,
- b. de ten hoogste toegestane tijdsduur van die afwijkingen en het moment en de wijze waarop wordt besloten of de voortzetting van een afwijking, anders dan als experiment, wenselijk is,
- c. welke situaties of het aantal situaties waarin een afwijking is toegestaan,
- d. de aanvraagprocedure en de termijn waarbinnen op een aanvraag wordt beslist,
- e. wijziging of intrekking van de ontheffing en het verbinden van voorschriften en beperkingen aan de ontheffing en
- f. de verslaglegging van een experiment door de houder van de ontheffing.

3. Het derde lid vervalt.

4. Het vierde en vijfde lid worden vernummerd tot derde en vierde lid.

D

Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'en die als zodanig worden bedreven' ingevoegd:, met uitzondering van het net op zee,.

2. Na het tiende lid wordt een lid toegevoegd, luidende:

11. Degene aan wie een net toebehoort handelt als beheerder van dat net, indien daarvoor geen beheerder is aangewezen krachtens artikelen 10, tweede of negende lid, 10Aa, eerste lid, of 13, eerste lid. De bij of krachtens deze wet aan een netbeheerder opgelegde verplichtingen zijn van overeenkomstige toepassing.

E

Artikel 11a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid vervalt.

2. Het derde, vijfde en zesde lid worden vernummerd tot tweede, derde en vierde lid.

3. In het vierde lid (nieuw) wordt 'vijfde lid' vervangen door: derde lid.

F

Artikel 15 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. De Autoriteit Consument en Markt kan op diens aanvraag ontheffing verlenen aan een eigenaar van een net, niet zijnde het landelijk hoogspanningsnet, van het gebod van artikel 10, negende lid, indien:

- a. het bedrijfs- of productieproces van de gebruikers van het net om specifieke technische of veiligheidsredenen geïntegreerd is of het net primair elektriciteit distribueert voor de eigenaar van dat net of de daarmee verwante ondernemingen,
- b. het net primair elektriciteit transporteert voor de eigenaar van dat net of de daarmee verwante bedrijven en
- c. de aanvrager geen netbeheerder is en niet in een groepsmaatschappij als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek met een netbeheerder verbonden is,
- d. het net binnen een geografisch afgebakende industriële locatie, commerciële locatie of locatie met gedeelde diensten ligt en dat net technische, organisatorische of functionele bindingen heeft,
- e. op het net minder dan 500 afnemers zijn aangesloten,
- f. het net geen huishoudelijke eindafnemers voorziet, tenzij er sprake is van incidenteel gebruik door een klein aantal huishoudelijke eindafnemers dat werkzaam is bij of vergelijkbare betrekkingen heeft met de eigenaar van het net en
- g. de veiligheid van het net voldoende is gewaarborgd.

2. In het zesde lid, onderdeel c wordt de zinsnede 'de artikelen 7 en 78' vervangen door: artikel 78.

3. Onder vernummering van het zevende tot en met negende lid tot achtste tot en met tiende lid wordt na het zesde lid een lid ingevoegd, luidende:

7. De Autoriteit Consument en Markt kan op aanvraag van degene die een net aanlegt of voornemens is aan te leggen en die beschikt over de daarvoor benodigde vergunningen, ontheffingen en toestemmingen, ontheffing verlenen van het gebod van artikel 10, negende lid. Het eerste tot en met zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

4. In het negende lid wordt 'zevende' vervangen door: achtste.

5. In het tiende lid wordt 'zevende' vervangen door 'achtste' en wordt 'raad van bestuur' vervangen door: Autoriteit Consument en Markt.

G

In artikel 15a, tweede lid, wordt " en 19c" vervangen door: , 19c, 93a en 94.

H

Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het derde lid vervalt.

2. Het vierde lid wordt vernummerd tot derde lid.

3. Het zesde tot en met zestiende lid wordt vernummerd tot vierde tot en met veertiende lid.

4. Na het veertiende lid worden twee leden toegevoegd, luidende:

15. Een net met een spanningsniveau van 110 kV of hoger, met uitzondering van het net op zee, is zodanig ontworpen en in werking dat het transport van elektriciteit ook verzekerd is indien zich een enkelvoudige storing voordoet ten tijde van onderhoud, behoudens bepaalde onderdelen van het net of bepaalde specifieke situaties.

16. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over onderdelen van het net of situaties, bedoeld in het vijftiende lid.

I

Artikel 16Aa vervalt.

J

In artikel 16a vervalt het eerste lid en worden het tweede en derde lid vernummerd tot eerste en tweede lid.

K

In artikel 16e, derde lid, wordt 'het document, bedoeld in artikel 21, tweede lid,' vervangen door: het investeringsplan, bedoeld in artikel 21.

L

Artikel 17 komt te luiden:

Artikel 17

1. Een netbeheerder verricht geen andere werkzaamheden dan die noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering van de op grond van deze wet aan hem toegekende taken.
2. Een netbeheerder besteedt geen werkzaamheden bij een afnemer uit aan een onderneming waar een leverancier onderdeel van uitmaakt.
3. Ingeval van uitbesteding van werkzaamheden behoudt de netbeheerder de verantwoordelijkheid voor de onafhankelijke uitvoering van deze werkzaamheden.

M

Artikel 17a komt te luiden:

Artikel 17a

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen één of meer andere taken dan de op grond van deze wet toegekende taken voor de duur van ten hoogste vijf jaren per taak worden toegestaan aan een netbeheerder voor zover:
  - a. deze taken verband houden met de op grond van deze wet toegekende taken,
  - b. deze taken van belang zijn voor het toekomstig beheer van het net en
  - c. marktpartijen niet of in beperkte mate in de uitvoering van de taken voorzien.
2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de wijze waarop wordt besloten of voortzetting van een taak, anders dan als tijdelijke taak, wenselijk is, of over de beëindiging van een toegestane taak.
3. De voordracht voor een krachtens het eerste lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

N

Na artikel 17a worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 17b

1. Een netbeheerder bevoordeelt niet een met hem verbonden groepsmaatschappij als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek boven een andere onderneming waarmee die groepsmaatschappij in concurrentie treedt en kent aan die groepsmaatschappij geen voordelen toe die verder gaan dan in het normale handelsverkeer gebruikelijk is.
2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over handelingen die voordelen genereren die verder gaan dan in het normale handelsverkeer gebruikelijk is.

Artikel 17c

1. Een groep als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek waar een netbeheerder deel van uitmaakt, verricht in hoofdzaak handelingen en activiteiten die betrekking hebben op het beheer van netten.
2. Een met een netbeheerder verbonden groepsmaatschappij als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek beperkt zich in Nederland tot handelingen en activiteiten met betrekking tot:
  - a. aanleg en beheer van landgrensoverschrijdende netten,
  - b. aanleg en beheer van kabels en leidingen en daarmee verbonden hulpmiddelen,
  - c. aanleg en beheer van infrastructuur voor het op- of ontladen van elektrische voertuigen,
  - d. aanleg, onderhoud en het ter beschikking stellen van installaties,
  - e. meetdiensten en meetinrichtingen,
  - f. certificering van hernieuwbare energie en
  - g. energiebeurzen.
3. Een met de landelijke netbeheerder verbonden groepsmaatschappij als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek mag in aanvulling op het tweede lid handelingen en activiteiten verrichten met betrekking tot aanleg van antenne-opstelpunten ten behoeve van ethercommunicatie.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen andere aan energie-infrastructuur gerelateerde handelingen of activiteiten worden aangewezen die de groepsmaatschappij, bedoeld in het tweede lid, voor de duur van ten hoogste vijf jaren kan verrichten.
5. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de wijze waarop wordt besloten of voortzetting van een handeling of activiteit, anders dan als tijdelijke handeling of activiteit, wenselijk is.
6. De voordracht voor een krachtens het vierde en vijfde lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

O

Artikel 18 komt te luiden:

Artikel 18

Het is een ander dan de netbeheerder verboden de op grond van deze wet aan een netbeheerder toegekende taken, anders dan tijdelijke taken als bedoeld in artikel 17a, uit te voeren, met uitzondering van:

- a. de aanleg, wijziging of verwijdering van een aansluiting met een aansluitwaarde groter dan 10 MVA op een net, niet zijnde een net op zee,
- b. de aanleg, wijziging of verwijdering van een aansluiting van een organisatorische eenheid als bedoeld artikel 1, tweede lid,
- c. het ter beschikking stellen en beheren van een meetinrichting voor een afnemer, niet zijnde een afnemer als bedoeld in artikel 95a,
- d. de aanleg van leidingen en daarmee verbonden hulpmiddelen.

P

Na artikel 18a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 19

1. Een netbeheerder:
  - a. hanteert een doeltreffend kwaliteitsborgingssysteem voor de uitvoering van de op grond van deze wet aan hem toegekende taken en
  - b. beschikt over een document waarin is aangegeven op welke wijze hij uitvoering geeft aan onderdeel a.
2. Onder een doeltreffend kwaliteitsborgingssysteem wordt verstaan het geheel van samenhangende plannen, processen en procedures dat een netbeheerder in staat stelt de kwaliteit van zijn net en de uitvoering van de op grond van deze wet aan hem toegekende taken te registreren, te monitoren en waar nodig bij te sturen.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld, die kunnen verschillen voor verschillende netten, verschillende delen van netten met een verschillend spanningsniveau en verschillende netbeheerders, over:
  - a. het kwaliteitsborgingssysteem,
  - b. de onderwerpen die in het document, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, ten minste moeten zijn opgenomen,
  - c. het verstrekken van gegevens en inlichtingen over het kwaliteitsborgingssysteem of het verstrekken van het document bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, aan de Autoriteit Consument en Markt of aan Onze Minister,
  - d. het bewaren en openbaar maken van gegevens over het kwaliteitsborgingssysteem of van het document bedoeld in het eerste lid,
  - e. evaluatie van het kwaliteitsborgingssysteem.

Q

Artikel 19a vervalt.

R

Artikel 20e vervalt.

S

Artikel 21 komt te luiden:

Artikel 21

1. Een netbeheerder stelt periodiek een investeringsplan op waarin alle noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen en vervangingsinvesteringen worden beschreven en onderbouwd.
2. Een netbeheerder legt een ontwerp investeringsplan achtereenvolgens voor:
  - a. ter consultatie en verwerkt de gegeven reacties op de ingediende zienswijzen in het plan,
  - b. aan de Autoriteit Consument en Markt en, voor zover het een ontwerp investeringsplan voor het landelijk hoogspanningsnet betreft, aan Onze Minister.
3. De Autoriteit Consument en Markt toetst of een netbeheerder in redelijkheid tot het ontwerp investeringsplan heeft kunnen komen.
4. Onze Minister toetst of de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet zich in voldoende mate rekenschap heeft gegeven van ontwikkelingen in de energiemarkt.
5. Een netbeheerder stelt het investeringsplan vast met inachtneming van de resultaten van consultatie en toetsing.

6. Een netbeheerder voert de in het investeringsplan opgenomen investeringen uit en legt wijzigingen voor aan de Autoriteit Consument en Markt. Het tweede tot en met vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing bij een significante wijziging.

7. In het investeringsplan opgenomen investeringen worden noodzakelijk geacht voor de uitvoering van de op grond van deze wet aan de netbeheerder toegekende taken.

8. In een investeringsplan worden ten minste de investeringen opgenomen die noodzakelijk zijn voor de ontsluiting van windparken, die zijn opgenomen in een structuurvisie als bedoeld in artikel 2.3 van de Wet ruimtelijke ordening.

9. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over:

a. de termijn waarvoor het investeringsplan geldt,

b. de nadere inhoud en het aggregatieniveau van een investeringsplan,

c. de procedure waarlangs een investeringsplan tot stand komt,

d. de wijze waarop de noodzaak van investeringen wordt aangetoond,

e. het tijdstip en de frequentie waarmee een investeringsplan dan wel onderdelen daarvan, wordt opgesteld dan wel aangepast,

f. de wijze waarop en bij wie een ontwerp investeringsplan wordt geconsulteerd,

g. de wijze waarop bekendheid wordt gegeven aan een investeringsplan.

10. De regels, bedoeld in het negende lid, kunnen verschillen voor verschillende soorten netten, verschillende delen van netten met een verschillend spanningsniveau en verschillende netbeheerders.

T

In artikel 22 wordt 'uit de overzichten, bedoeld in artikel 19b of uit het document, bedoeld in artikel 21' vervangen door: uit het document, bedoeld in artikel 19, de overzichten, bedoeld in artikel 19b, of uit het investeringsplan, bedoeld in artikel 21.

U

In hoofdstuk 3 wordt na paragraaf 3 een paragraaf ingevoegd, luidende:

§ 3a. Verplaatsen of ondergronds aanleggen van een hoogspanningsverbinding

Artikel 22a.

1. Een netbeheerder verplaatst op verzoek van een college van burgemeester en wethouders of van gedeputeerde staten bovengrondse delen van netten die bestemd zijn voor transport van elektriciteit op een spanningsniveau van 50 kV of hoger of vervangt deze voor ondergrondse delen voor zover:

a. het te vervangen of verplaatsen deel ten minste 1.000 meter lang is, tenzij het een net betreft met een spanningsniveau van 50 kV en

b. deze delen door Onze Minister zijn aangewezen.

2. Krachtens het eerste lid, onderdeel b, worden slechts delen aangewezen waarvoor vervanging of verplaatsing kostenefficiënt is. Bij de aanwijzing kan worden bepaald dat een deel wordt aangewezen voor verplaatsing of vervanging.

3. De aanwijzing, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, wordt bekend gemaakt door publicatie in de Staatscourant.

4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over het deel van de kosten dat wordt betaald door de verzoeker en de bestanddelen waaruit die kosten bestaan en over de volgorde waarin het vervangen of verplaatsen plaatsvindt.

5. De voordracht voor een krachtens het vierde lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

V

Artikel 31 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het twaalfde lid komt te luiden:

12. In de voorwaarden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, f en g, kan worden vastgelegd op welke wijze netbeheerders uitvoering geven aan de regels over de storingsreserve, bedoeld in artikel 16, vijftiende en zestiende lid.

W

Artikel 39 vervalt.

X

In artikel 41b, eerste lid, onderdeel e, vervalt 'of 20e, tweede of derde lid'.

Y

In artikel 42a, tweede lid, wordt 'artikel 16, zestiende lid' vervangen door: artikel 16, veertiende lid.

Z

In artikel 42b, eerste lid, wordt 'artikel 16, zestiende lid, vervangen door: artikel 16, veertiende lid.

AA

In artikel 42d, eerste lid, aanhef, wordt 'artikel 16, zestiende lid, vervangen door: artikel 16, veertiende lid.

BB

In artikel 43, eerste lid, wordt 'artikel 17 of 17a' vervangen door: artikel 7a, 17 of 17a.

CC

Artikel 77i wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel a vervalt '11a, tweede lid,'.

2. In onderdeel a wordt '15, achtste lid' vervangen door: 15, negende lid.

3. in onderdeel wordt '21, negende lid, tweede volzin' vervangen door: 21, zesde lid, eerste volzin.

4. In onderdeel b wordt '11a, derde lid' vervangen door: 11a, tweede lid.

5. In onderdeel b vervalt '19a'.

DD

Artikel 79 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. Een netbeheerder die bij de uitvoering van zijn taak de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, draagt er zorg voor

dat die gegevens niet ter beschikking komen of kunnen komen van derden, tenzij enig wettelijk voorschrift anders bepaalt.

2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Een netbeheerder maakt alle informatie openbaar die bijdraagt aan een doeltreffende mededinging en een efficiënte werking van de markt, voor zover deze redelijkerwijs te genereren is uit de informatie waarover hij beschikt op basis van de uitvoering van de op grond van deze wet aan hem toegekende taken.

EE

Na artikel 93a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 94

1. In afwijking van artikel 93a kunnen aandelen van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet direct of indirect berusten bij een buitenlandse instelling die op grond van nationale wettelijke regels is belast met het beheer van een transmissiesysteem als bedoeld in artikel 2, onderdeel 4, van de richtlijn, of bij de middellijk of onmiddellijk aandeelhouder van die buitenlandse instelling, voor zover:

a. ten minste 75 procent van de aandelen van de netbeheerder en de overwegende zeggenschap over de netbeheerder direct of indirect bij één of meer openbare lichamen blijft,

b. de samenwerking tussen de netbeheerder en een buitenlandse instelling wordt bevorderd,

c. er sprake is van een aandelenruil die de betrouwbaarheid, betaalbaarheid of duurzaamheid van het net ten goede komt en

d. de aandelen in de netbeheerder of de groep als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek waar die netbeheerder deel van uitmaakt, komen te berusten bij een instelling die de beheerder is van een net dat een directe verbinding heeft met het landelijke hoogspanningsnet in Nederland of dat door middel van een landsgrensoverschrijdend net met het landelijke hoogspanningsnet is verbonden.

2. Het voornemen de aandelen in de netbeheerder direct of indirect te laten berusten bij een buitenlandse instelling of bij de middellijk of onmiddellijk aandeelhouder van die buitenlandse instelling behoeft instemming van beide kamers der Staten-Generaal.

FF

In artikel 95n wordt '95m, tweede, derde en achtste tot en met twaalfde lid' vervangen door: 95m, eerste, tweede en vijfde tot en met negende lid.

Artikel II

De Gaswet wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel am, komt als volgt te luiden:

am. gesloten distributiesysteem: een net waarvoor op grond van artikel 2a ontheffing is verleend;

2. Na het derde lid wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde worden meerdere onroerende zaken als bedoeld in artikel 16, onderdeel c, van de Wet waardering onroerende zaken die zich bevinden in een bouwwerk met:

a. een woonfunctie bestemd voor bewoners die zijn ingeschreven aan een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs of aan een universiteit of hogeschool als bedoeld in artikel 1.2, onderdelen a en b, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek of die zich voorbereiden op een promotie als bedoeld in artikel 7.18 van laatstgenoemde wet,

b. een woonoppervlak van maximaal 50 vierkante meter per wooneenheid en

c. gemeenschappelijke ruimtes die een meeromvattende functie hebben dan de reguliere functie van gemeenschappelijke ruimtes in een appartementencomplex,

op verzoek van de eigenaar of eigenaren van het bouwwerk beschouwd als één onroerende zaak als bedoeld in artikel 16 van de Wet waardering onroerende zaken. Indien de aansluiting is gerealiseerd kan een verzoek van de eigenaar of eigenaren slechts worden ingetrokken ingeval van ingrijpende renovatie van het bouwwerk.

B

In artikel 1a, eerste lid, wordt 'met uitzondering van artikel 8, tenzij het gaat om investeringen, genoemd in artikel 8, tweede lid, onderdeel f tot en met i, en met uitzondering van de artikelen 8a, 35a en 54 tot en met 57' vervangen door: met uitzondering van de artikelen en onderwerpen, bedoeld in artikel 1c, eerste en tweede lid.

C

In artikel 1b wordt na 'het bepaalde bij of krachtens de wet,' ingevoegd: met uitzondering van de artikelen en onderwerpen, bedoeld in artikel 1c, eerste en tweede lid, en in verband met.

D

Artikel 1c komt te luiden:

Artikel 1c

1. Onze Minister is belast met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens artikelen 5a, 8a, 35a, 51 en 54 tot en met 57, alsmede met onderwerpen die samenhangen met de kwaliteit van systemen met als doel het voorkomen van ongevallen, voorvallen en schade met betrekking tot gas.

2. Bij ministeriële regeling worden de artikelen of delen hiervan aangewezen waarop de bij besluit van Onze Minister aangewezen ambtenaren toezicht houden.

3. Onze Minister kan in verband met de naleving van de voorschriften bedoeld in het eerste en tweede lid een bindende aanwijzing geven of een bindende gedragslijn opleggen.

4. Onze Minister kan ter handhaving van de voorschriften bedoeld in het eerste en tweede lid een last onder bestuursdwang opleggen.

E

Artikel 1i wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt als volgt te luiden:

Onze Minister kan met inachtneming van bindende besluiten van de Raad van de Europese Unie, van het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk of van de Europese Commissie bij wege van experiment een ontheffing verlenen van het bepaalde bij of krachtens deze wet, voor zover:

- a. het een experiment betreft op het gebied van hernieuwbare energie, energiebesparing of efficiënt gebruik van een net of
- b. een experiment ten doel heeft het opdoen van praktijkkennis over andere marktmodellen of tariefreguleringsystematieken.

2. Het tweede lid komt als volgt te luiden:

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over:

- a. de groep afnemers waarvoor de afwijkingen gelden,
- b. de ten hoogste toegestane tijdsduur van die afwijkingen en het moment en de wijze waarop wordt besloten of de voortzetting van een afwijking, anders dan als experiment, wenselijk is,
- c. welke situaties of het aantal situaties waarin een afwijking is toegestaan,
- d. de aanvraagprocedure en de termijn waarbinnen op een aanvraag wordt beslist,
- e. wijziging of intrekking van de ontheffing en het verbinden van voorschriften en beperkingen aan de ontheffing en
- f. de verslaglegging van een experiment door de houder van de ontheffing.

3. Het vierde en vijfde lid worden vernummerd tot derde en vierde lid.

F

Aan artikel 2 wordt na het negende lid een lid toegevoegd, luidende:

10. Degene aan wie een net toebehoort handelt als beheerder van dat net, indien daarvoor geen beheerder is aangewezen krachtens artikelen 2, eerste of achtste lid, 2b, eerste lid, of 5, eerste lid. De bij of krachtens deze wet aan een netbeheerder opgelegde verplichtingen zijn van overeenkomstige toepassing.

G

Artikel 2a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt als volgt te luiden:

- 1. De Autoriteit Consument en Markt kan op diens aanvraag ontheffing verlenen aan een eigenaar van een net, niet zijnde het landelijk hoogspanningsnet, van het gebod van artikel 2, achtste lid, indien:
  - a. het bedrijfs- of productieproces van de gebruikers van een net om specifieke technische of veiligheidsredenen geïntegreerd is of het net primair gas distribueert voor de eigenaar van dat systeem of de daarmee verwante ondernemingen,
  - b. de aanvrager geen netbeheerder is en niet in een groepsmaatschappij als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek met een netbeheerder verbonden is,
  - c. het net binnen een geografisch afgebakende industriële locatie, commerciële locatie of locatie met gedeelde diensten ligt en dat net technische, organisatorische of functionele bindingen heeft,
  - d. op het net minder dan 500 afnemers zijn aangesloten,
  - e. het net geen huishoudelijke eindafnemers voorziet, tenzij er sprake is van incidenteel gebruik door een klein aantal huishoudelijke eindafnemers dat werkzaam is bij of vergelijkbare betrekkingen heeft met de eigenaar van het net en
  - f. de veiligheid van het net voldoende is gewaarborgd.

2. In het zesde lid, onderdeel c, wordt de zinsnede 'de artikelen 1g en 1h' vervangen door: artikel 1h.

3. Na het zesde lid wordt een lid ingevoegd, luidende:

7. De Autoriteit Consument en Markt kan op aanvraag van degene die een net aanlegt of voornemens is aan te leggen en die beschikt over de daarvoor benodigde vergunningen, ontheffingen

en toestemmingen, ontheffing verlenen van het gebod van artikel 2, achtste lid. Het eerste tot en met zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

4. Het zevende tot en met negende lid wordt vernummerd tot achtste tot en met tiende lid.

H

Na artikel 7 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7b

1. Een netbeheerder stelt periodiek een investeringsplan op waarin alle noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen en vervangingsinvesteringen worden beschreven en onderbouwd.
2. Een netbeheerder legt een ontwerp investeringsplan achtereenvolgens voor:
  - a. ter consultatie en verwerkt de gegeven reacties op de ingediende zienswijzen in het plan,
  - b. aan de Autoriteit Consument en Markt en, voor zover het een ontwerp investeringsplan voor het landelijk hoogspanningsnet betreft, aan Onze Minister.
3. De Autoriteit Consument en Markt toetst of een netbeheerder in redelijkheid tot het ontwerp investeringsplan heeft kunnen komen.
4. Onze Minister toetst of de netbeheerder van het landelijk gastransportnet zich in voldoende mate rekenschap heeft gegeven van ontwikkelingen in de energiemarkt.
5. Een netbeheerder stelt het investeringsplan vast met inachtneming van de resultaten van consultatie en toetsing.
6. Een netbeheerder voert de in het investeringsplan opgenomen investeringen uit en legt wijzigingen voor aan de Autoriteit Consument en Markt. Het tweede tot en met vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing bij een significante wijziging.
7. In het investeringsplan opgenomen investeringen worden noodzakelijk geacht voor de uitvoering van de op grond van deze wet aan de netbeheerder toegekende taken.
8. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over:
  - a. de termijn waarvoor het investeringsplan geldt,
  - b. de nadere inhoud en het aggregatieniveau van een investeringsplan,
  - c. de procedure waarlangs een investeringsplan tot stand komt,
  - d. de wijze waarop de noodzaak van investeringen wordt aangetoond,
  - e. het tijdstip en de frequentie waarmee een investeringsplan dan wel onderdelen daarvan, wordt opgesteld dan wel aangepast,
  - f. de wijze waarop en bij wie een ontwerp investeringsplan wordt geconsulteerd,
  - g. de wijze waarop bekendheid wordt gegeven aan een investeringsplan.
9. De regels, bedoeld in het achtste lid, kunnen verschillen voor verschillende soorten netten, verschillende delen van netten met een verschillend drukniveau en verschillende netbeheerders.

I

Artikel 8 komt als volgt te luiden:

Artikel 8

1. Een netbeheerder:
  - a. hanteert een doeltreffend kwaliteitsborgingssysteem voor de uitvoering van de op grond van deze wet aan hem toegekende taken en
  - b. beschikt over een document waarin is aangegeven op welke wijze hij uitvoering geeft aan onderdeel a.
2. Onder een doeltreffend kwaliteitsborgingssysteem wordt verstaan het geheel van samenhangende plannen, processen en procedures dat een netbeheerder in staat stelt de kwaliteit

van zijn net en de uitvoering van de op grond van deze wet aan hem toegekende taken te registreren, te monitoren en waar nodig bij te sturen.

3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld, die kunnen verschillen voor verschillende netten, verschillende delen van netten met een verschillend drukniveau en verschillende netbeheerders, over:

- a. het kwaliteitsborgingssysteem,
- b. de onderwerpen die in het document, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, ten minste moeten zijn opgenomen,
- c. het verstrekken van gegevens en inlichtingen over het kwaliteitsborgingssysteem of het verstrekken van het document bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, aan de Autoriteit Consument en Markt of aan Onze Minister,
- d. het bewaren en openbaar maken van gegevens over het kwaliteitsborgingssysteem of van het document bedoeld in het eerste lid,
- e. evaluatie van het kwaliteitsborgingssysteem.

J

Artikel 8a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid vervalt.
2. Het derde lid wordt vernummerd tot tweede lid.

K

In artikel 9, eerste lid, wordt 'uit het document, bedoeld in artikel 8, of uit de overzichten, bedoeld in artikel 35b' vervangen door: uit het investeringsplan, bedoeld in artikel 7b, het document, bedoeld in artikel 8, of uit de overzichten, bedoeld in artikel 35b.

L

Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het derde lid wordt na onderdeel d een onderdeel toegevoegd, luidende:
e. netverliezen in te kopen.
2. Het zesde lid, onderdeel b, wordt 'een aansluitpunt ten behoeve van een aansluiting' vervangen door 'een aansluitpunt' en wordt 'te voorzien van een aansluitpunt' vervangen door: te voorzien van een aansluiting.
3. Het zevende lid vervalt.
4. Het achtste tot en met elfde lid wordt vernummerd tot negende tot en met twaalfde lid.

M

Na artikel 10 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10Aa

1. Een netbeheerder verricht geen andere werkzaamheden dan die noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering van de op grond van deze wet aan hem toegekende taken.
2. Een netbeheerder besteedt geen werkzaamheden bij een afnemer uit aan een onderneming waar een leverancier onderdeel van uitmaakt.

3. Ingeval van uitbesteding van werkzaamheden behoudt de netbeheerder de verantwoordelijkheid voor de onafhankelijke uitvoering van deze werkzaamheden.

N

Artikel 10b komt als volgt te luiden:

Artikel 10b

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen één of meer andere taken dan de op grond van deze wet toegekende taken voor de duur van ten hoogste vijf jaren per taak worden toegestaan aan een netbeheerder voor zover:

- a. deze taken verband houden met de op grond van deze wet aan hem toegekende taken,
- b. deze taken van belang zijn voor het toekomstig beheer van het net en
- c. marktpartijen niet of in beperkte mate in de uitvoering van de taken voorzien.

2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de wijze waarop wordt besloten of voortzetting van een taak, anders dan als tijdelijke taak, wenselijk is, of over de beëindiging van een toegekende taak.

3. De voordracht voor een krachtens het eerste lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

O

Artikel 10c komt als volgt te luiden:

Artikel 10c

1. Een netbeheerder bevoordeelt niet een met hem verbonden groepsmaatschappij als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek boven een andere onderneming waarmee die groepsmaatschappij in concurrentie treedt en kent aan die groepsmaatschappij geen voordelen toe die verder gaan dan in het normale handelsverkeer gebruikelijk is.

2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over handelingen die voordelen genereren die verder gaan dan in het normale handelsverkeer gebruikelijk is.

P

Artikel 10d komt als volgt te luiden:

Artikel 10d

1. Een groep als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek waar een netbeheerder deel van uitmaakt, verricht in hoofdzaak handelingen en activiteiten die betrekking hebben op het beheer van netten.

2. Een met een netbeheerder verbonden groepsmaatschappij als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek beperkt zich in Nederland tot handelingen en activiteiten met betrekking tot:

- a. aanleg en beheer van landgrensoverschrijdende netten,
- b. aanleg en beheer van leidingen en daarmee verbonden hulpmiddelen,
- c. aanleg, onderhoud en het ter beschikking stellen van installaties,
- d. meetdiensten en meetinrichtingen,
- e. certificering van hernieuwbare energie en
- f. energiebeurzen.

3. Een met de landelijke netbeheerder verbonden groepsmaatschappij als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek mag in aanvulling op het tweede lid handelingen en activiteiten verrichten met betrekking tot aanleg en beheer van LNG- en gasopslaginstallaties en gasinfrastructuur, voor zover deze activiteiten niet tot gevolg hebben dat niet langer wordt voldaan aan de voorwaarden voor aanwijzing als netbeheerder van het landelijk gastransportnet, bedoeld in artikel 2, eerste lid.

4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen andere aan energie-infrastructuur gerelateerde handelingen of activiteiten worden aangewezen die de groepsmaatschappij, bedoeld in het tweede lid, voor de duur van ten hoogste vijf jaren kan verrichten.

5. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de wijze waarop wordt besloten of voortzetting van een handeling of activiteit, anders dan als tijdelijke handeling of activiteit, wenselijk is.

6. De voordracht voor een krachtens het tweede lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

Q

Na artikel 10d wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10Ee

Het is een ander dan de netbeheerder verboden de op grond van deze wet aan een netbeheerder toegekende taken, anders dan tijdelijke taken als bedoeld in artikel 10b, uit te voeren, met uitzondering van:

- a. de aanleg, wijziging of verwijdering van een aansluiting van een organisatorische eenheid als bedoeld artikel 1, tweede lid,
- b. het ter beschikking stellen en beheren van een meetinrichting voor een afnemer, niet zijnde een afnemer als bedoeld in artikel 43,
- c. de aanleg van leidingen en daarmee verbonden hulpmiddelen.

R

Artikel 35a vervalt.

S

Artikel 39f vervalt.

T

In artikel 52c wordt '52b, tweede, derde en achtste tot en met twaalfde lid' vervangen door: 52b, eerste, tweede en vijfde tot en met negende lid.

U

Artikel 55 vervalt.

V

Artikel 56 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt ', en artikel 55'.

2. In het tweede lid vervalt ', en artikel 55, derde lid'.

W

Artikel 57 vervalt.

X

In artikel 60ac vervalt de zinsnede '54, eerste lid, 54a, eerste lid, en artikel 55, tweede en derde lid'.

Y

Artikel 60ad wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel a vervalt '10b, vierde lid,'
2. In onderdeel b, wordt na '7a, eerste en tweede lid,' ingevoegd: 7b,.
3. In onderdeel b vervalt '35a'.

Z

In artikel 66i, tweede lid, wordt 'handelaar of afnemer' vervangen door: handelaar, afnemer of de Nederlandse emissieautoriteit, bedoeld in artikel 2.1 van de Wet milieubeheer,.

AA

Na artikel 85a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 85b

1. De aandelen van de netbeheerder van het landelijk gastransportnet kunnen direct of indirect berusten bij een buitenlandse instelling die op grond van nationale wettelijke regels is belast met het beheer van een transmissiesysteem als bedoeld in artikel 2, onderdeel 4, van de richtlijn, of bij de middellijk of onmiddellijk aandeelhouder van die buitenlandse instelling, voor zover:
  - a. ten minste 75 procent van de aandelen van de netbeheerder en de overwegende zeggenschap over de netbeheerder direct of indirect bij één of meer openbare lichamen blijft,
  - b. de samenwerking tussen de netbeheerder en een buitenlandse instelling wordt bevorderd,
  - c. er sprake is van een aandelenruil die de betrouwbaarheid, betaalbaarheid of duurzaamheid van het net ten goede komt en
  - d. de aandelen in de netbeheerder of de groep als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek waar die netbeheerder deel van uitmaakt, komen te berusten bij een instelling die de beheerder is van een net dat een directe verbinding heeft met het landelijke gastransportnet in Nederland of dat door middel van een landsgrensoverschrijdend net met het landelijke hoogspanningsnet is verbonden.
2. Het voornemen de aandelen in de netbeheerder direct of indirect te laten berusten bij een buitenlandse instelling of bij de middellijk of onmiddellijk aandeelhouder van die buitenlandse instelling behoeft instemming van beide kamers der Staten-Generaal.

Wetsvoorstel voortgang energietransitie

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. Doel en aanleiding

Met voorliggend wetsvoorstel wordt beoogd de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet toekomstbestendig te maken en belemmeringen voor de energietransitie weg te nemen. Het kabinet streeft in internationaal verband naar een CO₂-arme energievoorziening die veilig, betrouwbaar en betaalbaar is. De uitstoot van CO₂ zal drastisch teruggedrongen moeten worden om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de twee graden, zoals in het klimaatakkoord (Parijs 2015) is afgesproken. De transitie van een fossiel gedreven economie naar een duurzame, CO₂-arme economie is al gaande, maar zal de komende decennia aan intensiteit winnen.

De energietransitie is een lange termijnontwikkeling met grootschalige, elkaar beïnvloedende economische, ecologische, sociale en institutionele effecten. Deze transitie kan alleen slagen als overheid, energiesector, kennisinstellingen én samenleving samenwerken bij het nastreven van gedeelde doelstellingen. Met het Energieakkoord voor duurzame groei, dat in september 2013 aan de Tweede Kamer is aangeboden (Kamerstukken II 2012/13, 30 196, nr. 202), is een belangrijke stap gezet in dit proces. Meer dan 40 partijen hebben zich in dit akkoord verbonden aan de geformuleerde doelstellingen voor 2020 en 2023. Eind 2015 heeft het kabinet het Energierapport 'Transitie naar duurzaam' uitgebracht. Centraal daarin staat het bereiken van een betrouwbare, betaalbare en veilige CO₂-arme energievoorziening in 2050. In het Energierapport worden burgers, bedrijven, andere overheden en maatschappelijke organisaties uitgenodigd om deel te nemen aan een energiedialoog om hun visie te geven op de toekomstige energievoorziening. De energiedialoog en de eind dit jaar op te stellen beleidsagenda zullen meer duidelijkheid geven over hoe de energietransitie richting 2050 verder kan worden gebracht. Dit neemt echter niet weg dat er op dit moment enkele knelpunten in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn die nu al moeten worden aangepast. Door nu reeds deze aanpassingen voor te stellen, wordt de energietransitie in afwachting van de uitkomsten en implementatie van de energiedialoog en de beleidsagenda niet onnodig vertraagd. Deze knelpunten zien met name op de netten, die de vitale infrastructuur vormen en daarmee essentieel zijn om de energietransitie verder te ondersteunen. Verder worden in dit wetsvoorstel een aantal wijzigingen voorgesteld om knelpunten op te lossen die zich in de praktijk hebben voorgedaan.

In hoofdstuk 2 wordt beschreven hoe dit wetsvoorstel tot stand is gekomen. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de knelpunten die met dit wetsvoorstel worden opgelost. In hoofdstuk 4 wordt vervolgens aangegeven hoe deze knelpunten met dit wetsvoorstel worden weggenomen door een schets van de te nemen maatregelen. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de uitvoeringstoetsen door de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) en het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM)

2. Totstandkoming wetsvoorstel en relatie met wetsvoorstel Elektriciteits- en gaswet

Voorliggend wetsvoorstel bevat een aantal onderdelen uit het wetsvoorstel Elektriciteits- en gaswet (Kamerstukken II 2014/15, 34 199, nrs. 1-3, hierna: wetsvoorstel STROOM). Dat wetsvoorstel werd op 22 december 2015 door de Eerste Kamer verworpen. Bij brief van 22 januari 2016 (Kamerstukken 2015/16, 34 199 nr. 51) is geschetst hoe na het verwerpen van dit wetsvoorstel verder zal worden gegaan met de wetgevingsagenda STROOM (Stroomlijnen, Optimaliseren en Moderniseren). Voorliggend wetsvoorstel is het tweede in deze brief aangekondigde wetsvoorstel, na de wet van 23 maart 2016 tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 (tijdig realiseren doelstellingen Energieakkoord) (Stb. 2016, 116). De bepalingen uit het wetsvoorstel STROOM, die noodzakelijk zijn om de energietransitie te vervolgen, zijn in dit wetsvoorstel opgenomen. Het wetsvoorstel bevat, ten opzichte van het wetsvoorstel STROOM, geen nieuw beleid.

3. Knelpunten huidige wet- en regelgeving

Het kabinet streeft naar een CO₂-arme energievoorziening in internationaal verband, die veilig, betrouwbaar en betaalbaar is. Nederland is goed gepositioneerd om deze transitie te realiseren, hoewel deze grote opgave veel zal vergen. De Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet ondersteunen en faciliteren de energietransitie echter nog niet optimaal.

De Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn geschreven om stapsgewijs marktwerking te introduceren en de overgang van een aanbod- naar een vraag gestuurde energievoorziening te begeleiden. Nu deze fase goeddeels is voltooid, dienen zich nieuwe ontwikkelingen aan op het gebied van de markt voor elektriciteit en gas die vragen om aanpassing van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. Het gaat dan bijvoorbeeld om de volgende ontwikkelingen.

- Een groter aandeel duurzame energie. Het aandeel duurzame energie (elektriciteit, gas, warmte en koude) neemt toe. Dit leidt tot een andere energiemix, die voor een aanzienlijk deel uit bronnen zal bestaan die niet continu beschikbaar zijn (intermitterende bronnen). Dit heeft effect op ons energiesysteem aangezien een steeds groter deel van de door ons gebruikte energie bestaat uit dit soort bronnen, zoals zon en wind. Dit vraagt om maatregelen om de continuïteit van onze energieproductie en -levering te blijven borgen.
- Meer lokale energieproductie. Elektriciteit (wind, zon), warmte en (bio)gas worden steeds meer lokaal geproduceerd. De rollen van consumenten, energiebedrijven en netbeheerders veranderen doordat consumenten (deels) in hun eigen of elkaars energiebehoefte voorzien.
- Elektrificatie neemt toe. Bijvoorbeeld als gevolg van een groter aandeel elektrische warmtepompen en de verwachte marktpenetratie van elektrische auto's, zal elektriciteit op termijn een steeds belangrijkere plaats in de energievoorziening gaan innemen. Dit zal gevolgen hebben voor de belasting van het elektriciteitssysteem.

Als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen ontstaat de behoefte aan meer flexibiliteit in de energievoorziening om ondanks de Intermitterende bronnen op elk moment van de dag op elk moment in het jaar in de energiebehoefte van burgers en bedrijven te kunnen voorzien. Het staat niet vast in welke mate en in welk tempo elk van deze ontwikkelingen zich in de toekomstige energievoorziening zal doen gelden. Wel is duidelijk dat de netten voldoende voorbereid moeten zijn op deze toekomstige ontwikkelingen. Hiervoor is het onder andere van belang dat de rollen en taken voor de netbeheerder en de netwerkbedrijven helder zijn. Door de onduidelijkheid en discussie hierover in de huidige praktijk, worden nieuwe ontwikkelingen en samenwerking tussen partijen afgeremd. Door een heldere rolafbakening vast te leggen kunnen de netbeheerders, de netwerkbedrijven en marktpartijen elk vanuit hun eigen rol met elkaar samenwerken om de energietransitie verder te brengen.

Het ligt in de lijn der verwachting dat in de toekomst wijziging van wet- en regelgeving noodzakelijk zal zijn om ontwikkelingen die dan een vaste vorm hebben gekregen in te passen, bijvoorbeeld ontwikkelingen rond energieopslag of vraagsturing. Het is daarom van belang dat zoveel mogelijk ervaring opgedaan kan worden met nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld via dynamische leveringstarieven ter ondersteuning van vraagsturing. Wanneer experimenten succesvol blijken te verlopen, kan de wetgeving op de betreffende onderdelen worden aangepast. Op dit moment biedt de huidige wet- en regelgeving al de ruimte om te experimenteren met decentraal opgewekte duurzame elektriciteit. Er is echter in de wetgeving geen ruimte om breed te experimenteren, met alle relevante aspecten rondom hernieuwbare energie, energiebesparing, efficiënt gebruik van het net, nieuwe marktmodellen en tariefregulering.

De komende jaren is het de kunst om de infrastructuur zo in te kunnen richten dat deze flexibel kan inspelen op veranderingen in de markt. De wet- en regelgeving zou relatief eenvoudig nieuwe ontwikkelingen in moeten kunnen passen. Elektriciteitsnetten zijn ontworpen om stroom te transporteren van (centrale) producenten naar (decentrale) gebruikers. Aanleg en onderhoud van die

netten worden gefinancierd uit gereguleerde tarieven die door alle gebruikers betaald worden. Door de productie en opslag van elektriciteit bij gebruikers verandert deels de functie van het net:

- het elektriciteitsnet wordt meer een tweerichtingennet, vergelijkbaar met het internet;
- lokale gemeenschappen zouden ervoor kunnen kiezen over te gaan op een volledig autonoom systeem (off grid);
- het totale elektriciteitssysteem kan door toevoeging van intelligentie ('smart grids') anders worden aangestuurd.

Tegelijkertijd kunnen de pieken en dalen in de elektriciteitsproductie toenemen. Productie van elektriciteit uit hernieuwbare en decentrale bronnen is niet altijd beschikbaar. De wind kan gaan liggen of de zon schijnt niet. Dat houdt in dat stroom van elders aangevoerd moet worden. Dat kunnen de centrale productielocaties zijn, decentrale productielocaties, of centrales uit het buitenland. Het hoogspanningsnet moet voorbereid worden op deze veranderingen. Om de leveringszekerheid en de betrouwbaarheid van het net op het huidige hoge niveau te handhaven en om te kunnen anticiperen op de uitdagingen van de energietransitie zal veel geïnvesteerd moeten worden, zowel in de bestaande infrastructuur als in nieuwe infrastructuur. Ook voor gasnetten geldt dat er in het kader van de energietransitie geïnvesteerd zal moeten worden, bijvoorbeeld om groen gas te accommoderen. Zeker rond onderhoudsmomenten van bijvoorbeeld gasnetten speelt lokaal de vraag hoe om te gaan met vervanging, onderhoud en uitbreiding en het streven om in 2050 geen aardgas meer te gebruiken in de gebouwde omgeving. Daarbij zullen de netbeheerders een meer actieve en op hun gebruikers gerichte werkplanning moeten ontwikkelen. Simpelweg vervangen van de bestaande infrastructuur is niet meer aan de orde.

Wat deze ontwikkelingen betekenen voor de kosten van de elektriciteits- en gasnetten is niet op voorhand vast te stellen. De gezamenlijke Nederlandse netbeheerders hebben in 2011 verschillende scenario's uitgewerkt om in kaart te brengen hoeveel additionele investeringen in de systemen vereist zijn om de energietransitie te faciliteren (Rapport Net voor de toekomst, Netbeheer Nederland 2011). De bandbreedte van de totale kosten van infrastructuurinvesteringen in de elektriciteits- en gasnetten worden geraamd tussen de € 20 miljard en € 71 miljard in de periode tot 2050. Deze bedragen zijn geraamd zonder rekening te houden met de mogelijk kostenverlagende effecten van slimme netten. De in dit wetsvoorstel voorgestelde verbetering van de regels over netplanning en -uitbreiding zorgen ervoor dat investeringen zorgvuldig gebeuren. De regels dienen ervoor te zorgen dat alleen noodzakelijke investeringen (en niet meer of minder) tijdig uitgevoerd worden, dat de netbeheerder efficiënte investeringen terug kan verdienen en dat de verantwoordelijkheden van betrokken partijen duidelijk zijn.

Een ander knelpunt dat zich inmiddels in de praktijk voordoet is dat de hoge bevolkingsdichtheid van Nederland in combinatie met de vraag naar elektriciteit en het bijbehorende transportsysteem ertoe heeft geleid dat in de loop van de tijd situaties zijn ontstaan waar woningen en hoogspanningsverbindingen zich zeer dicht bij elkaar bevinden. Het Rijk adviseert decentrale overheden bij het planologisch inpassen van nieuwe hoogspanningsverbindingen of woonwijken zoveel als mogelijk te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0.4 microtesla. Dit is het zogenaamde voorzorgsbeleid ten aanzien van magneetvelden dat sinds 2005 wordt gehanteerd. Er is zodoende een groot verschil ontstaan tussen verbindingen, die voor of na 2005 zijn aangelegd. Door een regeling voor de verkabeling (het ondergronds aanleggen) en verplaatsing van bestaande verbindingen op te nemen in het wetsvoorstel, kan dit bestaande verschil worden opgeheven.

4. Maatregelen in het wetsvoorstel

De onderwerpen die zijn opgenomen in dit wetsvoorstel verbeteren de uitgangspositie voor de transitie naar duurzame energie. Zo wordt er meer ruimte geboden voor experimenten in het kader

van hernieuwbare energie en wordt de mogelijkheid opgenomen om tijdelijke taken op te dragen aan de netbeheerder. Ook de rol van de netbeheerder ten opzichte van de markt wordt helder afgebakend, zodat marktpartijen de ruimte krijgen om nieuwe producten en diensten te ontwikkelen voor de transitie. Daarnaast worden de regels verbeterd voor de totstandkoming en toetsing van investeringen in de energienetten.

In dit wetsvoorstel worden ook verschillende wijzigingsvoorstellen gedaan om de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet toekomstbestendig te maken en knelpunten uit de huidige praktijk weg te nemen. In dit wetsvoorstel zijn bijvoorbeeld uitzonderingen opgenomen voor de enkelvoudige storingsreserve, aangezien die kosten niet altijd opwegen tegen de baten. Door het toestaan van kruisparticipaties kan de netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet, respectievelijk gastransport net, meer op basis van gelijkwaardige belangen samenwerken met buitenlandse collega's. Verder wordt het mogelijk voor de ACM om een ontheffing te verlenen voor het aanwijzen van een beheerder voor een gesloten distributiesysteem, wanneer dit nog moet worden gerealiseerd, worden er regels gesteld voor het verkabelen van hoogspanningsverbindingen en wordt het meerjarig productieplafond voor gas uit het Groningenveld geschrapt. In de navolgende paragrafen worden de voorgestelde maatregelen toegelicht.

4.1 Experimenten

De Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet kennen reeds een bepaling voor experimenten op het gebied van de productie, het transport of de levering van decentraal duurzaam opgewekt(e) elektriciteit of gas of elektriciteit opgewekt door warmtekrachtkoppeling. Op grond van deze bepaling is op 1 april 2015 het Besluit experimenten decentrale duurzame elektriciteitsopwekking in werking getreden en is ontheffing verleend voor de eerste experimenten. In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de grondslag voor experimenteermogelijkheden te verruimen, zodat met alle relevante aspecten rond hernieuwbare energie, energiebesparing, efficiënt gebruik van het systeem, nieuwe marktmodellen en tariefregulering geëxperimenteerd kan worden. Zo wordt het bijvoorbeeld voor netbeheerders mogelijk om deel te nemen aan experimenteren. De experimenteerruimte kan bij algemene maatregel van bestuur worden ingevuld. De uitkomsten van deze experimenten kunnen vervolgens aanleiding zijn de wet- en regelgeving te herzien.

4.2 Positionering netbeheerder en netwerkbedrijf

Netbeheerders maken vaak deel uit van een groep, waarin ook andere bedrijven zijn opgenomen. Deze groep wordt het netwerkbedrijf genoemd. De Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet kennen verschillende regels over welke activiteiten deze netwerkbedrijven al dan niet mogen ontwikkelen. De netwerkbedrijven kunnen in de transitie een belangrijke en aanjagende rol spelen. Het werkgebied van de netwerkbedrijven zal evenwel beperkt moeten blijven, om binnen de groep opererende netbeheerder niet aan onverantwoorde risico's bloot te stellen. Daarnaast is het van belang dat de activiteiten van netwerkbedrijven de markt faciliteren in plaats van marktontwikkelingen afremmen. Door sommige partijen wordt een grote rol van netwerkbedrijven in de energietransitie geopperd, omdat de netwerkbedrijven een solide financiële positie hebben en mogelijk zouden nemen met een lager rendement. De keerzijde is dat wanneer marktpartijen vrezende concurrentie van een dergelijke partij, zij terughoudend zullen zijn met investeringen. Een grotere rol voor netwerkbedrijven dan bedoeld is om de energietransitie te versnellen kan averechts werken en de energietransitie afremmen. Een duidelijke afbakening van activiteiten van netwerkbedrijven ten opzichte van andere bedrijven enerzijds en binnen een netwerkbedrijf ten opzichte van de werkzaamheden van de netbeheerder anderzijds, voorkomt marktverstoring gedrag en draagt bij aan een goede voedingsbodem voor de energietransitie. De kern van de afbakening is dat de activiteiten van netwerkbedrijven zich beperken tot infrastructurele activiteiten. Hiermee kan de expertise en ervaring van netwerkbedrijven goed worden benut en tegelijkertijd is helder dat andere activiteiten, zoals energiediensten en besparingsadviezen, aan de markt zijn.

Concreet ziet de afbakening op activiteiten met betrekking tot aanleg en beheer van kabels en leidingen en hulpmiddelen die daarbij horen, laadinfrastructuur en meetinrichtingen. Hierbij kan gedacht worden aan ruw biogasnetten, warmtenetten, laadpalen voor elektrische voertuigen of infrastructuur voor telecommunicatie. De uiteindelijke exploitatie, bijvoorbeeld het produceren of leveren van ruw biogas of warmte of het aanbieden van laaddiensten, is voorbehouden aan anderen. Daar waar het gaat over productie of levering van ruw biogas en het aanbieden van laaddiensten (waarmee elektriciteitsverkoop gepaard gaat) volgt ook uit de onafhankelijkheidseisen dat netwerkbedrijven hierbij geen rol mogen spelen. Dit onderscheid maakt dat marktpartijen op een open wijze gebruik kunnen maken van infrastructuur die door een onafhankelijke partij, het netwerkbedrijf, wordt beheerd en ter beschikking wordt gesteld.

Bij installaties kunnen netwerkbedrijven ook een rol spelen, namelijk het aanleggen, onderhouden of ter beschikking stellen van installaties. Het beheer en exploitatie van deze installaties is daarbij aan anderen. Zo kunnen netwerkbedrijven technische expertise leveren voor de bouw van een productie-installatie, maar is het niet toegestaan dat ze die installatie ook gaan beheren of dat ze anderszins bemoeienis hebben met het gebruik van de productie-installatie.

Verder kunnen de netwerkbedrijven actief zijn op het gebied van Interconnectoren, meetdiensten, certificering van hernieuwbare energie en energiebeurzen.

Met de voorgestelde afbakening is de discussie voor de toekomst niet afgesloten. Een scherpere afbakening vraagt ook een scherp oog voor de complexiteit en gewenste flexibiliteit die inherent is aan het energiesysteem en mogelijke overlap in taken. Daarom zijn in het wetsvoorstel mechanismen opgenomen die ruimte bieden om deze inherent spanningsvolle vraagstukken te adresseren: een ruimere bepaling die het bijvoorbeeld voor netbeheerders mogelijk maakt om experimenten uit te voeren in afwijking van de wet en de mogelijkheid om bij AMvB tijdelijk taken toe te kennen aan de netbeheerder bijvoorbeeld rond energieopslag. In dit wetsvoorstel worden de werkzaamheden van het netwerkbedrijf opgesomd met daarbij de mogelijkheid om deze lijst met werkzaamheden op AMvB niveau aan te vullen. Reden hiervoor is dat ontwikkelingen ten aanzien van energie-infrastructuur in volle gang zijn en dat het onwenselijk is dat door de in onderhavig wetsvoorstel opgenomen verduidelijking van de omschrijving "infrastructureel en aanverwant" uit de vigerende wetten er onbedoeld geen ruimte is voor toekomstige ontwikkelingen. De mogelijkheid bij algemene maatregel van bestuur extra handelingen of activiteiten te kunnen aanwijzen die gerelateerd zijn aan energie-infrastructuur voorkomt dit, zonder dat dit afbreuk doet aan de duidelijke afbakening die in het wetsvoorstel is opgenomen.

4.3 Investeringsplannen

De energietransitie zal leiden tot een toename van het aanbod van elektriciteit en gas uit hernieuwbare bronnen en een toenemend aanbod van lokaal geproduceerde energie. Hierdoor zullen bijvoorbeeld de pieken in de productie bij veel wind van invloed zijn op het energiesysteem, er ontstaat een minder voorspelbaar energieaanbod. De vraag is welke investeringen er nodig zijn om de pieken en dalen in de productie van duurzame energie in het net op te vangen. De verwachting is dat de netbeheerders de komende jaren veel in hun netten zullen moeten investeren om deze ontwikkelingen in de energiemarkt te accommoderen.

In de huidige wetgeving worden de investeringen van de netbeheerders getoetst op basis van een periodiek kwaliteits- en capaciteitsdocument (KCD). Deze procedure behoeft echter verbetering. Zo moet met name de rolverdeling tussen de partijen die betrokken zijn bij de toetsing van de noodzakelijkheid van de investeringen beter worden afgebakend. Daarnaast moet er ook ruimte komen voor de netgebruiker om op de voorgenomen investeringen te reageren. Een heldere en transparante procedure neemt nog meer aan belang toe in het licht van de energietransitie en de grote investeringen in de systemen die daarmee gepaard gaan.

In het wetsvoorstel wordt het KCD vervangen door een procedure voor het periodiek opleveren van een investeringsplan en het hanteren van een kwaliteitsborgingssysteem dat de netbeheerder in staat stelt zijn net en de kwaliteit van zijn uitgevoerde taken te registreren, monitoren en waar nodig bij te sturen. Het wetsvoorstel stelt voor het volgende te regelen ten aanzien van de investeringsplannen.

Iedere netbeheerder stelt een investeringsplan op. In het investeringsplan worden alle uitbreidingsinvesteringen en vervangingsinvesteringen beschreven en onderbouwd. Het gaat erom dat duidelijk wordt welke ontwikkelingen een netbeheerder ziet, welke mogelijkheden er zijn om daarmee om te gaan en tot welke investeringen dat moet leiden. Het uitgebreid schetsen van alle specifieke vervangingsinvesteringen is hiervoor niet in alle gevallen noodzakelijk, maar zeker bij grote investeringen is dat wel wenselijk.

De netbeheerder consulteert belanghebbenden en geeft aan welke inbreng is geleverd en op welke wijze de input uit consultaties is verwerkt. Het plan wordt vervolgens ter toetsing voorgelegd aan ACM. ACM voert een toets uit ten aanzien van de consistentie van het plan en de redelijkheid van de onderbouwing van het plan. De kern van deze toets is of de netbeheerder in redelijkheid tot een dergelijk plan heeft kunnen komen en of – bij onzekere ontwikkelingen – op een verstandige manier rekening is gehouden met verschillende scenario's. De toetsing door ACM kan leiden tot een verzoek tot aanpassing van het plan en uiteindelijk tot een aanwijzing (bindende gedragslijn) van ACM aan de netbeheerder.

Ten aanzien van de investeringsplannen van landelijke netbeheerders kan de Minister een aanwijzing geven naar aanleiding van ontwikkelingen in de energiemarkt waarmee de beheerder geen of onvoldoende rekening heeft gehouden.

Investeringen die volgen uit het investeringsplan en waar overeenstemming over bestaat tussen de netbeheerder en de ACM respectievelijk de Minister worden noodzakelijk geacht en op grond daarvan kunnen netbeheerders deze via de tarieven in rekening brengen bij de afnemers.

Een aparte voorziening is opgenomen ten aanzien van de investeringen in gebieden die zijn aangewezen in de structuurvisie wind op land. Netbeheerders krijgen expliciet de taak plannen te maken voor de investeringen in die gebieden. Daarvoor moeten netbeheerders samenwerken met de ontwikkelaars van windparken en de betrokken gemeenten en provincies. Alleen gezamenlijk kunnen zij tot een optimale inpassing van het net komen.

In uitvoeringsregelgeving kunnen nadere regels worden gesteld over de investeringsplannen en de procedure die de plannen doorlopen. Door de verheldering van de voorschriften over de netplanning en -uitbreiding wordt recht gedaan aan de competenties en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen: de verantwoordelijkheid van de netbeheerder om de investeringsportfolio aan te laten sluiten bij ontwikkelingen en nut en noodzaak van de investeringen aan te tonen, van de marktpartijen om eventuele omissies in de investeringsplannen aan de netbeheerder kenbaar te maken, van ACM om de kwaliteit en onderbouwing van investeringsplannen te toetsen en van de Minister om te toetsen aan de ontwikkelingen in de energiemarkt.

Voorts wordt het proces om te komen tot een investeringsplan vereenvoudigd door het waar mogelijk samenvoegen van rapportageverplichtingen.

4.4 N-1 bepalingen

Om de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening te waarborgen zijn de elektriciteitsnetten met een spanning vanaf 110 kV dubbel (redundant) uitgevoerd. Dit betekent dat een storing in een onderdeel van dat net, bijvoorbeeld een circuit of een transformator, niet leidt tot een transportonderbreking. Dit wordt de enkelvoudige storingsreserve genoemd (N-1 norm). Daarnaast geldt voor netten met een spanningsniveau van 220 kV of hoger dat ook tijdens een onderhoudssituatie een storing niet moet leiden tot transportonderbreking (N-2 norm). Deze normen

zijn vastgelegd in de Elektriciteitswet 1998. De huidige Elektriciteitswet 1998 laat op de N-2 norm onder voorwaarden beperkte uitzonderingen toe, maar in het geheel niet op het N-1 criterium. Het is niet wenselijk om alle onderdelen van het net aan het N-2, respectievelijk N-1, criterium te laten voldoen, omdat de kosten niet overal opwegen tegen de baten. Zo is de kans dat een elektriciteitsmast faalt dermate klein dat het niet loont om alle elektriciteitsmasten dubbel uit te voeren. Om die reden staat de wet uitzonderingen toe, maar die hebben alleen betrekking op de N-2 norm. Herijking van de wettelijke bepalingen voorkomt ondoelmatige investeringen van ongeveer € 7 miljard.

Een werkgroep, bestaande uit Netbeheer Nederland, TenneT en het Ministerie van Economische Zaken, heeft via een maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) onderzoek gedaan naar welke wettelijke betrouwbaarheid eisen wenselijk en doelmatig zijn. Deze analyse is besproken met andere partijen uit de sector. De conclusies zijn de volgende:

- Hoogspanningsmasten en aansluitingen van grootverbruikers hoeven niet aan N-1 te voldoen en bij de omschakeling van de ene transformator op de andere is een onderbreking van maximaal 10 minuten toegestaan.
- Voor de onderhoudssituatie (N-2) zijn ook uitzonderingsmogelijkheden wenselijk. Deze zouden echter niet zo ver moeten gaan als thans praktisch is. Hierbij gaat het met name om beperkingen in de duur en de omvang van de storing.

Op basis van deze conclusies is in het wetsvoorstel het minimumniveau neergelegd waaraan een elektriciteitsnet van 110 kV en hoger moet voldoen. De hoofdregel is dat transport van elektriciteit verzekerd moet zijn indien zich een enkelvoudige storing voordoet ten tijde van onderhoud. Er kunnen echter specifieke situaties zijn waar deze hoofdregel niet van toepassing is, en ook specifieke onderdelen van het net waar deze hoofdregel niet nodig is. Hierbij kan worden gedacht aan de situatie dat een onderbreking beperkt blijft tot ten hoogste 6 uur en 100 MW. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen dergelijke situaties of onderdelen van een net worden benoemd.

4.5 Kruisparticipaties

De internationalisering van de energiemarkt en de toename van het aandeel duurzame energie leiden ertoe dat de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, respectievelijk gastransportnet, meer en intensiever samenwerken met hun buitenlandse collega's. Voor het succes van zo'n strategische samenwerking is het nodig zoveel mogelijk de belangen gelijk te schakelen, de lusten en lasten evenwichtig te delen en de samenwerking langdurig in stand te houden. Een eenvoudig instrument als een samenwerkingsovereenkomst voldoet niet altijd. Zo heeft het feit dat TenneT ook netbeheerder van het hoogspanningsnet in Duitsland is een belangrijke bijdrage geleverd aan het opzetten van een systeem voor het beter benutten van interconnectoren tussen Nederland en omliggende landen. Dit levert een serieuze bijdrage aan het terugdringen van prijsverschillen tussen de landen. Dat is goed voor de Nederlandse elektriciteitsverbruikers.

Ten behoeve van strategische samenwerkingsverbanden zou aandelenruil met een buitenlandse instelling die op grond van nationale wettelijke regels is belast met het beheer van een transmissiesysteem mogelijk moeten zijn. Dit als uitzondering op het uitgangspunt dat de aandelen volledig in handen van de Staat liggen. Hiermee kan de gelijkschakeling van belangen vorm krijgen. Uitgangspunt in het wetsvoorstel blijft dat de aandelen in netbeheerders in publieke handen dienen te blijven. Bij deze eigendomseis mag de eigendom ook indirect bij een overheid berusten; een netbeheerder is dan eigendom van een rechtspersoon die eventueel via meerdere tussenliggende rechtspersonen eigendom is van een overheid. De netbeheerder moet op zijn beurt eigenaar van het door hem beheerde net zijn. In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld op deze eis van publiek eigendom één uitzondering te maken. In het voorstel is de mogelijkheid opgenomen om een aandelenruil met andere landelijk netbeheerders onder voorwaarden mogelijk te maken. Deze voorwaarden zijn: een meerwaarde voor het publieke belang, een blijvende overwegende zeggenschap voor de staat, samenwerking kan alleen met een op basis van Europese regels gecertificeerd en volledig onafhankelijk infrastructuurbedrijf, en er moet sprake zijn van een goede business case.

TenneT en Gasunie kunnen op dit moment al samenwerkingsverbanden aangaan, zolang er geen sprake is van vervreemding van aandelen van de landelijk netbeheerders. Door de voorgestelde aanpassing wil het kabinet de strategische samenwerking tussen beheerders van Europese transmissiesystemen faciliteren, gegeven de internationalisering van de energiemarkt. Internationale samenwerking heeft tot doel de voorzieningszekerheid en de betaalbaarheid te bevorderen en te zorgen voor een betere afstemming van investeringen. Dit geldt voor zowel elektriciteit als gas. Versterking van internationale samenwerking is ook nodig in het licht van de transitie naar een duurzame energiehuishouding in Europa. Dit laatste vraagt met name voor elektriciteit om een aanpassing en versterking van de infrastructuur.

Aandelenruil kan de economische prikkels versterken om tot een stabiele samenwerking te komen. De meerwaarde van samenwerking ligt primair op het strategische vlak. Het is niet de bedoeling een eventuele samenwerking met aandelenruil aan te gaan met als doel te voorzien in een (eventuele) kapitaalbehoefte van de Nederlandse infrastructuurbedrijven. Wel kan er bij een aandelenruil sprake van zijn dat één van de partijen naast aandelen ook geld in de ruil inbrengt, omdat de landelijke netbeheerders verschillen in omvang en waarde.

Essentieel voor iedere vorm van grensoverschrijdende samenwerking is dat de publieke belangen goed geborgd blijven. De aandelen van de landelijknetbeheerders zijn in handen van de staat. De non-discriminatoire toegang tot en tarifiering van de infrastructuur is daarmee geregeld. Zowel TenneT als GTS heeft belangrijke publieke taken, die nooit in het geding mogen komen. Voor de borging van deze belangen zijn wettelijke bepalingen van belang. In aanvulling hierop stelt dit wetsvoorstel voorwaarden aan iedere vorm van grensoverschrijdende samenwerking die invloed heeft op het aandeelhouderschap van de staat. Een van die voorwaarden is dat een aandelenruil meerwaarde heeft voor het publieke belang. In de praktijk zullen de Minister van Financiën en de Minister van Economische Zaken een concreet voorstel voor aandelenruil gezamenlijk beoordelen. De beide Kamers van de Staten-Generaal krijgen een instemmingsrecht.

Een andere voorwaarde die in dit wetsvoorstel is vastgelegd, is dat de ondergrens van het aandeelhouderschap van de Nederlandse overheid op ten minste 75% wordt vastgesteld. Het kabinet heeft in de Nota Deelnemingenbeleid rijksoverheid 2013 (Kamerstukken II 2013/2014, 28 165, nr. 165) vastgelegd dat permanent aandeelhouderschap in TenneT en Gasunie gewenst is. De categorie permanent wil niet zeggen dat er per definitie geen private of publieke medeaandeelhouders kunnen toetreden, maar de overheid moet overwegende zeggenschap houden. Het transmissiesysteem vervult een nutsfunctie van vitaal belang. De percentages aandelenbelang in de landelijk netbeheerder die geruild kunnen worden zullen, afhankelijk van de casus, kunnen variëren van enkele procenten tot maximaal de helft minus één aandeel. Voor een strategische samenwerking met kruisparticipatie ligt een uitwisseling van bescheiden belangen in de rede. Dit is in de praktijk meestal voldoende om tot een stabiele strategische samenwerking te komen. Voor het realiseren van een intensievere samenwerking kan een uitwisseling van grotere belangen benodigd zijn.

Ook is in het wetsvoorstel voorgesteld dat de aandelenruil daadwerkelijk moet leiden tot samenwerking tussen de landelijk netbeheerders. Daarom wordt bepaald dat kruisparticipatie slechts mogelijk is met een hoogspanningsnetbeheerder uit de aangrenzende landen Duitsland en België. Dit verduidelijkt dat het kabinet wil voorkomen dat de aandelenruil uitsluitend bedoeld zou zijn om op andere terreinen dan de transmissienetwerken de samenwerking te intensiveren, bijvoorbeeld omdat de holdingbedrijven waarvan de transmissiesysteembeheerders onderdeel uitmaken, vooral voordeel zouden zien in samenwerking op aanverwante activiteiten.

Ten slotte is van belang dat de aandelenruil niet mag leiden tot aantasting van het huidige niveau van onafhankelijkheid van de Nederlandse landelijk netbeheerders. De aandelenruil kan alleen plaatsvinden met een op basis van Europese regels volledig onafhankelijke landelijk netbeheerder. Dat wil zeggen dat de landelijk netbeheerders onafhankelijk zijn van productie, handel en levering.

Hiervoor zijn binnen Europa verschillende modellen mogelijk, namelijk volledige eigendomsontvlechting (ownership unbundling of OU) en twee minder strikte regimes (de Independent System Operator (ISO) en de Independent Transmission Operator (ITO)), waarbij de landelijk netbeheerder onderdeel is van een verticaal geïntegreerd bedrijf. Vanwege het grote belang dat wordt gehecht aan de onafhankelijkheid van het netbeheer, gelden voor GTS en TenneT de eisen van volledige eigendomsontvlechting (OU). Deze meest vergaande vorm van eigendomsontvlechting verzekert de onafhankelijkheid van het systeembeheer, zodat de betrouwbaarheid van de systemen wordt vergroot en eerlijke concurrentie mogelijk is. Het is van belang dat een samenwerking tussen landelijk netbeheerders deze onafhankelijkheid niet vermindert.

4.6 Gesloten distributiesystemen

Bij gesloten distributiesystemen verschilt de aard van de relatie tussen de beheerders en de gebruikers van het energienet zeer van die bij openbare energienetten. Industriële of commerciële locaties of locaties met gedeelde diensten, zoals spoorwegstations, luchthavens, ziekenhuizen of chemische industriële locaties kunnen een gesloten distributiesysteem hebben wegens de specifieke aard van hun activiteiten. In Nederland kan een energienet pas een "gesloten distributiesysteem" zijn indien daarvoor ontheffing is verleend en voldoet aan bepaalde eisen. Het blijkt in de praktijk lastig om de financiering voor een nieuw gesloten distributiesysteem rond te krijgen zonder dat vooraf duidelijk is of het aan te leggen systeem inderdaad als gesloten distributiesysteem kan worden aangemerkt. Om die reden wordt voorgesteld dat ACM degene die voornemens is een gesloten distributiesysteem aan te leggen of aanlegt, een ontheffing kan verlenen van het gebod een netbeheerder aan te wijzen. Daarbij wordt wel de eis gesteld dat de aanvrager reeds beschikt over vergunningen, ontheffingen en toestemmingen voor de aanleg daarvan, zodat alleen aanvragen hoeven te worden beoordeeld waarbij realisatie realistisch is. Tevens moet uit het ontwerp blijken dat het aan te leggen net voldoet aan de eisen die worden gesteld aan een gesloten distributiesysteem.

4.7 Verplaatsen of ondergronds aanleggen van een hoogspanningsverbinding

De hoge bevolkingsdichtheid van Nederland in combinatie met de vraag naar elektriciteit en het bijbehorende transportnet heeft ertoe geleid dat in de loop van de tijd situaties zijn ontstaan waar woningen en hoogspanningsverbindingen zich zeer dicht bij elkaar bevinden. Bij de aanleg van nieuwe hoogspanningsverbindingen of nieuwe woonwijken, is het beleid om een bepaalde afstand aan te houden tussen enerzijds de hoogspanningsverbindingen en anderzijds de woningen en andere gevoelige bestemmingen. Dit is het zogenaamde voorzorgsbeleid ten aanzien van magneetvelden dat sinds 2005 door het kabinet wordt gehanteerd en aan decentrale overheden en netbeheerders wordt geadviseerd. Er is zodoende een verschil ontstaan tussen de situatie bij nieuwe verbindingen of woonwijken én verbindingen of woonwijken, die voor 2005 zijn aangelegd. Om de gezondheid van burgers te beschermen beveelt de Europese Unie aan dat het magneetveld niet sterker mag zijn dan 100 microtesla. Alle voor het publiek toegankelijke plaatsen bij hoogspanningslijnen in Nederland voldoen hier aan; er is dan ook nergens in Nederland sprake van een onveilige situatie. Het kabinet erkent echter dat er een maatschappelijke wens is ontstaan om bewoners ook in bestaande situaties waar hoogspanningsverbindingen en woningen zich dichtbij elkaar bevinden, te ontlasten. Het kabinet wil aan die wens tegemoet komen door uitkoop van woningen onder een hoogspanningsverbinding mogelijk te maken en door het verplaatsen of onder de grond brengen van hoogspanningsverbindingen te stimuleren.

Met dit wetsvoorstel wordt beoogd te regelen dat een aantal hoogspanningsverbindingen in de directe nabijheid van woningen door de netbeheerder kan worden verplaatst of onder de grond kan worden gebracht, het zogenaamde verkabelen. Een verzoek kan door een gemeente of provincie of door gemeente(n) en provincie(s) gezamenlijk worden gedaan. Hiermee wordt geborgd dat er bij de bevoegde decentrale overheden bereidheid bestaat de ruimtelijke inpassing te verzorgen die voor het verzoek nodig is.

De situatie dat woningen in de buurt van hoogspanningsverbindingen staan, is niet door toedoen van één partij is ontstaan. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van bewoners, verschillende overheden (rijk, provincies en gemeenten) en de netbeheerders, die hierover in het verleden keuzes hebben gemaakt. Daarom is het vanzelfsprekend dat bovengenoemde partijen samen naar een oplossing zoeken voor de ongewenste effecten van de destijds gemaakte keuzes en dus ook samen de kosten daarvan dragen. Dit wetsvoorstel voorziet daarin, doordat de verzoeker verplicht wordt een bijdrage te leveren aan de kosten. Verkabeling en verplaatsing levert lokale en/of regionale voordelen op. Daarom zal een nader te bepalen percentage van de kosten door de verzoekende gemeente en/of provincie worden betaald. Met bijdrage die de verzoeker verplicht is te doen, wordt voorkomen dat door de netbeheerder investeringen gedaan gaan worden voor situaties die op lokaal of regionaal niveau niet of maar in beperkte mate als een knelpunt worden ervaren. Het deel van de kosten dat niet door de verzoeker wordt betaald zal worden verdisconteerd in de transporttarieven. Het gevolg daarvan is dat voor dit deel alle afnemers van elektriciteit mee betalen aan het uitvoeren van deze taak.

Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de hoogte van het gedeelte van de kosten dat de verzoeker moet bijdragen. In aansluiting op het amendement van de leden Agnes Mulder en Jan Vos (Kamerstukken II, 2015/16, 34199, nr. 37), zullen die regels zodanig worden opgesteld dat ten aanzien van gemeenten rekening wordt gehouden met de draagkracht van de verzoeker, alsmede het aantal kilometers hoogspanningsverbinding, waarvoor ondergronds brengen of verplaatsen aan de orde is.

De verplichting om te verkabelen of te verleggen geldt slechts voor door de Minister van Economische Zaken aangewezen gedeelten van het net. Met deze aanwijzing wordt geborgd dat netbeheerders niet worden verplicht op verzoek van de decentrale overheden delen van het net te verkabelen of te verplaatsen waar dat technisch niet haalbaar is of in gevallen waarin dit financieel inefficiënt is. De technische haalbaarheid is vooral bij het spanningsniveau van 220 kV en 380 kV van belang. Momenteel is de mogelijkheid om delen van het net met dit spanningsniveau, bijvoorbeeld de 380kV-verbindingen tussen Diemen, Krimpen a/d IJssel, Maasbracht, Dodewaard, Hengelo en Zwolle onder de grond te brengen beperkt, gelet op de aanzienlijke risico's voor de leveringszekerheid, die hiermee samenhangen. Niet uit te sluiten valt dat dit in de toekomst verandert. Met dit wetsvoorstel wordt beoogd een toekomstbestendig kader te bieden en derhalve is de mogelijkheid om deze delen van het net aan te wijzen hierin opgenomen.

De aanwijzingsbevoegdheid van de Minister van Economische Zaken is verder nodig om de samenhang tussen het in dit wetsvoorstel opgenomen verplaatsings- en verkabelingsmogelijkheden en de reeds genoemde uitkoop van woningen onder hoogspanningsverbindingen te borgen. In dat verband wordt bezien op welke wijze bewoners van onder die verbinding gelegen woning het meest kostenefficiënt kunnen worden ontlast. In eerste instantie zullen delen van het net worden aangewezen die zijn genoemd in de brief van de Minister van Economische Zaken van 3 juli 2014 (Kamerstukken II, 2013/14, 31574, nr. 36). Het betreft verbindingen in bevolkingskernen met een spanningsniveau van 50kV, 110kV en 150kV, waarvoor vanwege de hoge bewoningsdichtheid wordt aangenomen dat verkabelen kostenefficiënter is dan uitkoop van de woningen onder het betreffende tracé. Ter uitvoering van de motie Dik-Faber (Kamerstukken 34199, 2015/16, nr. 44) vindt verder een onderzoek plaats in hoeverre het mogelijk is ook in het 'buitengebied' tracés met een spanningsniveau van 50kV, 110kV en 150kV en tracés met een spanningsniveau van 220kV en 380kV, kostenefficiënt en ruimtelijk inpasbaar om te leggen of te verkabelen. Daarbij wordt onder meer onderzocht wat de kosten zijn voor het verkabelen of verleggen van het betreffende tracé, mede in relatie tot de uitkoop van woningen die loodrecht onder deze verbindingen. Indien blijkt dat verkabelen of verplaatsen kostenefficiënter is dan uitkoop van de betreffende woningen kan het betreffende tracé worden aangewezen.

Er is niet genoeg capaciteit bij netbeheerders om bij veel gelijktijdige verzoeken alle verplaatsings- en verkabelingstracés op hetzelfde moment uit te voeren. Daartoe worden in overleg met de

netbeheerder en gemeenten en provincies regels gesteld over de volgorde van uitvoering. Gedacht kan worden aan uitvoering in de volgorde waarin de aanvragen door de netbeheerder zijn binnengekomen. Eerder heeft de Minister van Economische Zaken aangegeven dat het totale programma binnen 15 jaar kan zijn afgerond (Kamerstukken II, 2012/2013, 31574, nr. 29).

Een netbeheerder die delen van zijn net op verzoek ondergronds brengt of verplaatst kan hierdoor slechter scoren in (internationale) benchmarks en er kan sprake zijn van desinvesteringen, omdat verbindingen die nog niet volledig zijn afgeschreven, toch worden vervangen. ACM kan in haar besluit over de methode van regulering rekening houden met deze specifieke aspecten van verkabeling, bijvoorbeeld bij het beoordelen van de efficiëntie van de netbeheerder.

4.8 Schrappen van het Groningenplafond

Artikel 55 Gaswet regelt het meerjarig productieplafond voor de productie van gas uit het Groningenveld. Dat artikel is op 1 juli 2004 in werking getreden en kwam in de plaats van het tot die tijd jaarlijks door de Minister van Economische Zaken vast te stellen nationale productieniveau. Het meerjarig productieplafond geeft aan van welke hoeveelheid Groningengas GasTerra mag uitgaan bij de uitvoering van de taken. Het gaat hier om de op GasTerra rustende innameplicht voor aardgas afkomstig uit andere Nederlandse gasvelden dan het Groningenveld. Het doel en de grondslag van het meerjarig productieplafond is het kleine velden beleid dat erop is gericht de gaswinning uit de Nederlandse kleine velden zoveel mogelijk te bevorderen. Met het kleine veldenbeleid wordt voorkomen dat gas uit de kleine velden wordt «verdrongen» door gas uit het Groningenveld en het kleine velden beleid waarborgt de balansrol van het Groningenveld. Dit artikel was relevant in een situatie dat er voor het hoogcalorische gas dat uit de kleine velden wordt gewonnen een te kleine eigenstandige afzetmarkt is. Bij de inwerkingtreding van dit artikel in 2004 was sprake van deze situatie en zijn er voorzieningen getroffen om dit gas te kunnen afzetten op de laagcalorische markt. Aangezien de markt voor laagcalorisch gas met gas uit het Groningenveld werd beleverd moest deze productie en levering worden teruggedrongen om ruimte te creëren voor het gas uit de kleine velden, dat door middel van stikstofverrijking ook kon worden ingezet om aan de laagcalorische vraag te voldoen. Inmiddels is deze situatie fundamenteel veranderd. In Nederland is een volwassen markt voor hoogcalorisch gas ontstaan en de productie vanuit de kleine velden en het Groningenveld is sterk teruggelopen. Dit maakt dat artikel 55 Gaswet geen functie meer vervult in het kleine velden beleid. Het meerjarige productieplafond heeft bovendien de afgelopen jaren regelmatig tot verwarring geleid in relatie tot de productieplafonds die zijn opgenomen in het instemmingsbesluit met het winningsplan op basis van de Mijnbouwwet. Meer in het bijzonder gaat het dan om de artikelen 34, 35 en 36 van de Mijnbouwwet die handelen over winningsplannen en het daarmee Instemmen door de Minister van Economische Zaken. Het laten vervallen van artikel 55 Gaswet zorgt er voor dat de verwarring die afgelopen jaren soms ontstond over doel en reikwijdte van het plafond op basis van de Gaswet versus doel en reikwijdte van instemmingsbesluiten op grond van de Mijnbouwwet, wordt weggenomen. De toegestane omvang van de gasproductie uit het Groningen wordt met deze aanpassing nu volledig en uitsluitend bepaald op basis van de Mijnbouwwet.

4.9 Overige bepalingen

Tenslotte worden in het wetsvoorstel enkele bepalingen ingevoerd die van belang zijn voor een enkele partij of die voortvloeien uit jurisprudentie. Voor studentencplexen wordt in dit wetsvoorstel geregeld dat de huiseigenaar kan kiezen voor een collectieve aansluiting of een individuele aansluiting. Dit geldt alleen voor studentencplexen, vanwege wijze waarop studentencplexen zijn ingericht. Door het relatief grote aandeel gemeenschappelijke ruimtes is het gemeenschappelijk energieverbruik relatief hoog en het individuele energiegebruik van verhuurders relatief laag. Mede hierdoor is het individueel aansluiten van de wooneenheden zeer kosteninefficiënt.

Daarnaast wordt naar aanleiding van de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven van 25 maart 2015, waarin zij heeft bepaald dat de huidige bepalingen over de geheimhoudingsplicht

(artikel 79, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 37, eerste lid, van de Gaswet) alleen worden geschonden als de netbeheerder de geheim te houden gegevens actief bekend maakt. Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat een netbeheerder de geheimhoudingsplicht overtreedt indien hij de gegevens passief bekend maakt. Om deze reden is in het wetsvoorstel opgenomen dat netbeheerders gegevens, waarvan zij het vertrouwelijke karakter kennen of redelijkerwijs moeten vermoeden, niet actief of passief met derden delen. Aan de andere kant worden netbeheerders met dit wetsvoorstel verplicht informatie – uiteraard met inachtneming van de privacyvoorschriften – die nuttig is voor andere bedrijven openbaar te maken. Zo wordt voorkomen dat netwerkbedrijven informatievoordelen hebben ten opzichte van overige marktpartijen.

Ook wordt toezicht en handhaving mogelijk gemaakt bij netten waar geen netbeheerder voor is aangewezen. Thans is het in dergelijke gevallen slechts mogelijk de eigenaar van het betreffende net aan te spreken op het niet nakomen van de verplichting om een netbeheerder aan te wijzen. De inhoudelijke verplichtingen uit de Elektriciteits- en Gaswet, zoals het op een veilige wijze beheren van het net, gelden niet. Het wetsvoorstel voorziet in een bepaling dat de eigenaar van een net waarvoor geen beheerder is aangewezen, moet handelen als beheerder van zijn net en dus dezelfde verplichtingen heeft als een netbeheerder. Daarmee kan de ACM handhaven en kan er dus ook inhoudelijk ingegrepen worden bij klachten over netten waarvoor geen netbeheerder is aangewezen.

Daarnaast regelt dit wetsvoorstel het toezicht en de handhaving van de Minister (SodM) op bepaalde onderdelen uit de wet die samenhangen met de kwaliteit van de netten met als doel het voorkomen van ongevallen, voorvallen en schade met betrekking tot de gasnetten.

Dit wetsvoorstel zorgt ervoor dat gasnetverliezen neergelegd worden bij degene die invloed heeft op de hoogte hiervan. Gasnetverliezen zijn volumes gas die uit het net ontsnappen of illegaal onttrokken worden. De verantwoordelijkheid voor de inkoop van gas om verliezen te compenseren lag tot dusver bij leveranciers en shippers. Aangezien netbeheerders het beste in staat zijn om netverliezen te verminderen, is het logisch om deze taak daar neer te leggen. Gasnetverliezen hebben een jaarlijkse financiële waarde van die kan oplopen tot EUR 72 mln (netbeheerders mogen die som wel in hun tarieven stoppen).

Tot slot wordt in het wetsvoorstel voorgesteld dat de beheerder van het landelijk gastransportnet de grote aansluitingen aanlegt. Dit heeft vooral te maken met de technische aard van gasaansluitingen. Bij het zelf realiseren van gasaansluitingen worden partijen zelf verantwoordelijk voor bepaalde veiligheidsaspecten en aspecten van de gaskwaliteit. Dit leidt tot potentieel gevaarlijke situaties en ongelijkheid tussen aangeslotenen op het landelijk gastransportnet. Door grote afnemers is daarom gevraagd om deze verantwoordelijkheid weer terug te leggen bij de beheerder van het landelijk gastransportnet.

5. Uitvoerings- en handhavingstoets ACM en SODM

PM

6. Bedrijfseffecten en lasten

PM

7. Uitkomsten consultatie

PM

II. ARTIKELSGEWIJS

Artikel I

Onderdeel A

In artikel 1, eerste lid, onderdeel aq, wordt het begrip gesloten distributiesysteem gedefinieerd. In de huidige definitie wordt een aantal eisen genoemd waaraan een net moet voldoen om aangemerkt te worden als gesloten distributiesysteem. Op grond van artikel 15 kan de eigenaar van een dergelijk net worden ontheven van de verplichting een netbeheerder aan te wijzen. In de voorgestelde definitie zijn de eisen niet meer in de definitie opgesomd, maar wordt verwezen naar artikel 15. In het voorgestelde artikel 15 zijn de eisen opgenomen waar een gesloten distributiesysteem aan moet voldoen.

Het voorgestelde vierde lid van artikel 1 heeft betrekking op aansluitingen van studentencomplexen. Op grond van het vierde lid kunnen de eigenaren van dergelijke wooncomplexen kiezen voor een collectieve aansluiting, in plaats van een individuele aansluiting per wooneenheid. Deze mogelijkheid geldt alleen voor studentencomplexen vanwege de bijzondere kenmerken van deze woonvorm. Door het relatief grote aandeel gemeenschappelijke ruimtes is het gemeenschappelijk energieverbruik relatief hoog en het individuele energiegebruik van verhuurders relatief laag.

Onderdeel C

Met de voorgestelde wijziging van artikel 7a van de Elektriciteitswet 1998 wordt de mogelijkheid verruimd om bij algemene maatregel van bestuur bij wijze van experiment af te wijken van het bepaalde bij of krachtens die wet. In het eerste lid is bepaald dat de Minister ontheffing kan verlenen van het bepaalde bij of krachtens de Elektriciteitswet 1998. Bij algemene maatregel van bestuur op grond van het tweede lid wordt die bevoegdheid nader ingevuld. Naast regels van procedurele aard kunnen op grond van het tweede lid ook regels worden gesteld over de groep afnemers waarvoor de afwijkingen gelden. De afwijkingen kunnen bijvoorbeeld slechts voor categorieën afnemers of voor een beperkte omvang van afnemers gelden. Ook de situaties waarin afwijking is toegestaan worden bij algemene maatregel van bestuur uitgewerkt.

Onderdeel D

Artikel 10, eerste lid, bevat een omschrijving van het landelijk hoogspanningsnet. Met de voorgestelde wijziging van dit lid wordt verduidelijkt dat het net op zee geen onderdeel uitmaakt van het landelijk hoogspanningsnet. Het net op zee omvat ingevolge artikel 15a van de Elektriciteitswet 1998 de netten die bestemd zijn voor het transport van elektriciteit en die één of meer windparken op zee verbinden met het landelijk hoogspanningsnet (op land). Het spanningsniveau kan bij beide netten 110 kV of hoger zijn en is daarom niet onderscheidend.

Een eigenaar van een net wordt pas beheerder van dat net nadat hij daartoe, op zijn aanvraag, is aangewezen door de Minister of ACM. Zolang de aanwijzing niet heeft plaatsgehad, kan hij zich geen netbeheerder noemen. Met het voorgestelde elfde lid wordt bewerkstelligd dat een eigenaar van een net voorafgaand aan of lopende de aanwijzingsprocedure, of in geval van intrekking van een aanwijzing, de taken die hem op grond van de wet zijn toegekend niet kan verwaarlozen. Deze bepaling is ook van belang voor eigenaren van netten waarvoor de verplichting tot het aanwijzen van een netbeheerder niet wordt nageleefd, maar die op grond van deze bepaling zich niet kunnen onttrekken aan de verplichtingen om het net op een geschikte wijze te beheren.

Onderdeel E

Met dit onderdeel wordt artikel 11a gewijzigd. De wijzigingen in dit onderdeel houden verband met het schrappen van de goedkeuring door de Minister van statuten van de landelijke netbeheerder. De wet- en regelgeving borgen de taken die netbeheerders hebben en de inrichting van de netbeheerders en het netwerkbedrijf al in voldoende mate. Het goedkeuren van statuten is daarmee overbodig.

Onderdeel F

Op grond van artikel 15 kan de eigenaar van een gesloten distributiesysteem van bepaalde wettelijke taken of verplichtingen worden ontheven. In het voorgestelde artikel 15 zijn de eisen opgenomen waar een gesloten distributiesysteem aan moet voldoen. Deze eisen komen grotendeels overeen met de eisen die in de huidige wet in de definitie van gesloten distributiesysteem zijn opgenomen. Nieuw is de bepaling dat 'technische, organisatorische of functionele bindingen' mede bepalend zijn voor de ontheffing voor een gesloten distributiesysteem. Het is dus niet noodzakelijk dat de netten fysiek verbonden zijn. Ook is toegevoegd dat de veiligheid van het systeem voldoende gewaarborgd dient te zijn.

De eis dat een eigenaar van een dergelijk systeem de aanvraag doet betekent niet dat het volledige net in eigendom hoeft te zijn. In de praktijk kan hier onduidelijkheid over bestaan, bijvoorbeeld bij situaties waarin een transformator wordt gehuurd. Het gaat erom dat sprake is van een net met een eigenaar en niet om een eigendomsvereiste voor alle specifieke onderdelen van het net.

Het voorgestelde zevende lid maakt het mogelijk dat degene die voornemens is een gesloten distributiesysteem aan te leggen, alvast een ontheffing kan krijgen van het gebod van artikel 10, negende lid. Ten tijde van de aanvraag dient de aanvrager te beschikken over de benodigde vergunningen, ontheffingen en toestemmingen voor de aanleg van het systeem. Het aan te leggen systeem moet voldoen aan de eisen die zijn gesteld in het lid van artikel 15. Ook de leden twee tot en met zes zijn van overeenkomstige toepassing.

Onderdeel G

In artikel 15a, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998 is opgenomen welke artikelen aangaande de landelijke netbeheerder ook (of ook niet) gelden voor de beheerder van het net op zee. Artikelen 93a en 94 ontbraken daar nog. Met dit onderdeel worden de artikelen 93a en 94 toegevoegd.

Onderdeel H

Artikel 16 heeft betrekking op de taken van de netbeheerders. Ingevolge dit onderdeel vervalt het derde lid van artikel 16 Elektriciteitswet 1998 in verband met de voorgestelde nieuwe regeling voor de afbakening van taken van de netbeheerder, het netwerkbedrijf en anderen dan de netbeheerder (onderdelen L tot en met O).

Om de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening te waarborgen zijn in de wet eisen gesteld aan de storingsreserve van netten met een spanningsniveau gelijk aan of groter dan 110 kV. Op dit moment laat de wet weinig uitzondering op die eisen toe. De voorgestelde leden 14 en 15 van artikel 16 maken mogelijk dat bij algemene maatregel van bestuur uitzonderingen kunnen worden gemaakt op de hoofdregel van een enkelvoudige storingsreserve ten tijde van onderhoud, voor bepaalde onderdelen van het elektriciteitsnet of voor specifieke situaties.

Onderdelen I en J

Het huidige artikel 16Aa en het eerste lid van artikel 16a vervallen in verband met de voorgestelde nieuwe regeling voor de afbakening van taken van de netbeheerder, het netwerkbedrijf en anderen dan de netbeheerder (onderdelen L tot en met O).

Onderdelen L, M, N en O

Deze onderdelen bevatten een nieuwe regeling waarin de toegestane werkzaamheden van de netbeheerder, anderen dan de netbeheerder, de groepsmaatschappijen die verbonden zijn met de netbeheerder en de groep worden afgebakend. In de huidige wet is de afbakening af te leiden uit de

artikelen 16, derde lid, 16a, eerste lid, 17, 17a en 18, waarbij het verrichten van wettelijke taken is geformuleerd als concurrentieverbod.

In het voorgestelde artikel 17, eerste lid, is opgenomen dat de netbeheerder alleen de aan hem toegekende wettelijke taken mag uitvoeren, waaronder de tijdelijke taken die op grond van voorgesteld artikel 17a kunnen worden toegestaan. De netbeheerder mag dus geen nevenfuncties hebben. Uit artikel 18 volgt dat die wettelijke taken – behoudens de expliciet bepaalde werkzaamheden – exclusief door de netbeheerder worden uitgevoerd. Het is anderen niet toegestaan om de taken van de netbeheerder op te pakken.

In het tweede lid van het voorgestelde artikel 17 wordt bepaald dat uitbesteding van werkzaamheden bedrijven die leveren aan afnemers niet is toegestaan. Dit voorkomt dat een leverancier een wettelijke taak van een netbeheerder kan aangrijpen om de gunst van de klant te winnen.

Bij de uitbesteding van werkzaamheden aan anderen blijft de verantwoordelijkheid van de netbeheerder voor de volledige en juiste uitvoering van de desbetreffende taak bestaan. Dit is inherent aan het verlenen van opdrachten aan anderen. De aansturing van de uitbesteding en de uitbestede werkzaamheden (het zogenaamde contractmanagement) blijft een werkzaamheid van de netbeheerder zelf. Het wordt niet langer noodzakelijk geacht te beschrijven welke zaken die verband houden met de wettelijke taken door de netbeheerder in eigen beheer moeten worden uitgevoerd en welke zaken mogen worden uitbesteed. Als extra waarborg is in het voorgestelde artikel 17, derde lid, opgenomen dat een netbeheerder ook bij uitbesteding verantwoordelijk is voor een onafhankelijke uitvoering van de wettelijke taken. Dit is van belang bij eventuele uitbesteding van wettelijke taken waar een producent, leverancier of handelaar of juist een concurrent van hen een belang bij heeft. Het is dan aan de netbeheerder om te bepalen op welke wijze de onafhankelijke uitvoering van de taak geborgd kan worden. Dit kan betekenen dat de netbeheerder tot de conclusie komt dat hij de taak zelf moet verrichten.

Voorgesteld artikel 17a heeft betrekking heeft op tijdelijke taken van de netbeheerder. Op basis van het voorgestelde artikel 17a worden de randvoorwaarden vastgesteld op basis waarvan het mogelijk is om taken die nu nog niet voorzien zijn, te beleggen bij de netbeheerder. Zo moeten deze tijdelijke taken verband houden met de wettelijke taken die een netbeheerder heeft, om het beheer van het net niet onnodig te belasten met wezensvreemde (commerciële) activiteiten. Als er tijdelijke taken worden toegekend aan de netbeheerder, is deze ook verplicht om ze uit te voeren.

De groepsmaatschappijen die met de netbeheerder in een groep verbonden zijn (het netwerkbedrijf) concurreren met andere marktpartijen. Het netwerkbedrijf dat in één groep met een netbeheerder opereert, zou door deze uitgangspositie oneigenlijke concurrentievoordelen kunnen hebben ten opzichte van andere marktpartijen. Oneigenlijke concurrentievoordelen werken belemmerend voor andere marktpartijen om een rol te spelen in nieuwe ontwikkelingen in de energiemarkt.

De positie van de groep en de groepsmaatschappijen is in dit wetsvoorstel als volgt vormgegeven. In de eerste plaats is bepaald dat de groep zich in hoofdzaak moet richten op netbeheer (voorgesteld artikel 17c, eerste lid). Hiermee is geregeld dat de aandacht van de groep vooral gericht blijft op de kerntaak: het beheren van netten binnen of buiten Nederland. Verder moet het werkgebied van de groepsmaatschappijen in Nederland inhoudelijk beperkt blijven tot aan energie-infrastructuur gerelateerde handelingen en activiteiten. In paragraaf 4.2 van de algemene toelichting is dit uiteengezet. Netwerkbedrijven mogen geen wettelijke taken uitvoeren die zijn voorbehouden aan de netbeheerder (voorgesteld artikel 18). Ook is opgenomen dat een netbeheerder een relatie dient te hebben met het netwerkbedrijf die in het normale handelsverkeer gebruikelijk is tussen niet-verwante bedrijven (voorgesteld artikel 17b).

Onderdelen P, Q, R en S

Dit wetsvoorstel bevat voorstellen ter verbetering van de regulering van plannen en rapportages over de kwaliteit van de netten en de ontwikkeling van de netten. Het huidige artikel 21 van de Elektriciteitswet 1998 bevat bepalingen over de waarborging van de kwaliteit van het transport van elektriciteit. De netbeheerder dient om het jaar bij de Autoriteit Consument en Markt een zogenaamd kwaliteits- en capaciteitsdocument in. Voorgesteld wordt om deze bepalingen te vervangen door een regeling voor een kwaliteitsborgingssysteem en een investeringsplan.

Voorgesteld artikel 19 bevat de regeling voor het kwaliteitsborgingssysteem. In verband daarmee kan de huidige registratie van kwaliteitsindicatoren in artikel 19a komen te vervallen, omdat dit voldoende is geborgd met de bepalingen over het kwaliteitsborgingssysteem.

Voorgesteld artikel 21 bevat bepalingen over het investeringsplan. Het plan doorloopt een proces van consultatie, toetsing en vaststelling. De ACM toetst of de netbeheerder in redelijkheid tot het plan geeft kunnen komen. De Minister toetst of de landelijke netbeheerder voldoende rekening heeft gehouden met ontwikkelingen in de energiemarkt. De Minister speelt dus geen rol bij de goedkeuring van individuele projecten. Met het ontwerp investeringsplan wordt hij geïnformeerd over de bredere analyse van ontwikkelingen en welke investeringen in de netten daarvoor nodig is. De netbeheerder neemt de resultaten van de consultatie en toetsing van het ontwerp investeringsplan mee bij het opstellen van het investeringsplan en stelt het investeringsplan vast. De in het investeringsplan opgenomen investeringen worden noodzakelijke geacht. Het huidige artikel 20e, dat een regeling bevat voor melding en goedkeuring van bijzondere investeringen, kan daarmee ook komen te vervallen.

Onderdeel U

Met het voorstelde artikel 22a van de Elektriciteitswet 1998 wordt geregeld in welke gevallen een netbeheerder een bovengronds gedeelte van een net moet verplaatsen of vervangen voor een ondergronds deel. In paragraaf 4.7 van het algemeen deel van deze toelichting is de achtergrond bij dit artikel uiteengezet. De verplichting om een gedeelte van het net te vervangen of te verplaatsen geldt op grond van het eerste lid, onderdeel a, slechts voor gedeeltes die ten minste 1.000 meter lang zijn. Deze beperking wordt gehanteerd om de stabiliteit van het net te kunnen waarborgen. De verplichting voor netbeheerders geldt slechts voor door de Minister van Economische Zaken aangewezen delen van het net. Het tweede lid bepaalt dat een hoogspanningstracé slechts wordt aangewezen indien het vervangen of verplaatsen kostenefficiënt is. Zoals in het algemene deel van deze toelichting is aangegeven worden verschillende alternatieven voor het ontlasten van bewoners door middel van een alternatievenonderzoek vergeleken. Indien is gebleken dat verplaatsing of vervangen kostenefficiënt is kan het betreffende tracé worden aangewezen. Indien een deel van een verbinding wordt aangewezen kan daarvoor een verzoek om verkabeling of verplaatsing worden ingediend. Het tweede lid bepaalt ook dat een deel slechts voor verkabeling of slechts voor verplaatsing kan worden aangewezen.

In het voorgestelde vierde lid is bepaald dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels kunnen worden gesteld over het deel van de kosten dat door de verzoeker wordt betaald en over de bestanddelen waaruit deze kosten bestaan. Gedacht kan worden aan regels over de door de verzoeker reeds aan de netbeheerder betaalde onderzoeks- en voorbereidingskosten, waarvoor kan worden bepaald dat deze deel uitmaken van de totale kosten. Voorts worden regels gesteld volgorde waarin het vervangen plaatsvindt. Hiervoor zijn verschillende varianten mogelijk en niet uit te sluiten valt dat deze regels gedeeltelijk een technisch karakter zullen hebben. In dat licht maakt het vierde lid delegatie van dergelijke regels bij algemene maatregel van bestuur naar ministeriële regeling mogelijk.

Onderdeel V

In artikel 31, twaalfde lid, van de Elektriciteitswet 1998 is opgenomen welke storingsreserve gehanteerd moet worden voor netten gelijk aan of hoger dan 110 kV. Voorgesteld is deze eisen te

verplaatsen naar artikel 16 (zie voorgesteld artikel 16). Daarnaast wordt geregeld dat bij algemene maatregel van bestuur voor bepaalde onderdelen van het elektriciteitsnet of voor specifieke situaties regels kunnen worden gesteld. Daardoor wordt mogelijk gemaakt dat van deze eisen kan worden afgeweken. De ACM kan in de voorwaarden eventueel nog voorwaarden opnemen over de uitvoering van de wettelijke eisen.

Onderdeel W

Artikel 39 van de Elektriciteitswet 1998 bevat een rapportageverplichting van de netbeheerder aan de ACM over de naleving van in de voorwaarden opgenomen kwaliteitscriteria. In verband met de nieuwe regels voor de rapportage van kwaliteit (zie voorgesteld artikel 19) kan deze rapportage vervallen. Desgewenst kan de ACM op grond van de algemene bevoegdheid in artikel 6b van de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt inlichtingen en gegevens opvragen bij de netbeheerder met betrekking tot de specifieke voorwaarden, bedoeld in artikel 31, eerste lid, onderdeel f.

Onderdeel DD

Artikel 79 van de Elektriciteitswet 1998 heeft betrekking op de omgang met gegevens. In het eerste lid van artikel 79 wordt verduidelijkt dat een netbeheerder zowel bij actief, als passief verstrekken van gegevens dient te voorkomen dat vertrouwelijke gegevens ter beschikking komen van derden. Het College van Beroep voor het bedrijfsleven heeft in haar uitspraak van 25 maart 2015 bepaald dat de huidige bepalingen over de geheimhoudingsplicht alleen worden geschonden als de netbeheerder de geheim te houden gegevens actief bekend maakt. Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat de netbeheerder ook in overtreding is als hij de gegevens passief bekend maakt. Ook bij passieve bekendmaking kunnen de gegevens in handen van derden komen, hetgeen op grond van 16, eerste lid, en van artikel 27 van richtlijn 2009/72, niet toelaatbaar is.

In het voorgestelde derde lid wordt een afspraak uit het Energieakkoord vastgelegd. In het Energieakkoord is afgesproken dat netbeheerders informatie openbaar maken die van belang is voor de markt, wat de energietransitie bevordert. Met de informatie kunnen marktpartijen betere diensten en producten ontwikkelen en aanbieden, bijvoorbeeld rond energiebesparing. Doordat het netwerkbedrijf samen in een groep zit met een netbeheerder zou dit voor dat bedrijf concurrentievoordelen op kunnen leveren ten opzichte van andere marktpartijen. Om te voorkomen dat de netwerkbedrijven informatievoordelen hebben ten opzichte van overige marktpartijen, worden netbeheerders verplicht om – met inachtneming van privacy voorschriften - actief informatie openbaar te maken die bijdraagt aan doeltreffende mededinging voor netwerkbedrijven of die een efficiënte werking van de markt bevorderen. Gesteld is dat de informatie redelijkerwijs te genereren moet zijn. Dit is om te voorkomen dat netbeheerders arbeidsintensieve processen op moeten zetten om alle partijen alle mogelijke informatie te kunnen bieden.

Onderdeel EE

Met dit onderdeel wordt uitvoering gegeven aan het kabinetsbesluit om landelijke netbeheerders kruisparticipaties aan te laten gaan met buitenlandse landelijke netbeheerders (transmissiesysteembeheerders) (Kamerstukken II 2013/14, 28 165, nr. 176). De formulering van het artikel is inhoudelijk gelijk aan het wetsvoorstel STROOM, zoals dat luidde na verwerking van de aangenomen amendementen op dit onderwerp.

Onderdeel FF

Dit onderdeel bevat een reparatie van artikel 95n. Dit artikel verwijst naar bepaalde artikelleden van artikel 95m. Artikel 95n is ten onrechte niet aangepast toen artikel 95m werd gewijzigd met de Wet van 25 september 2008 tot aanpassing van de Boeken 3 en 6 van het Burgerlijk Wetboek en andere

wetten aan de richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt (Stb. 2008, 397).

Artikel II

Onderdeel A

Dit onderdeel heeft betrekking op de definitie van gesloten distributiesystemen. Voor deze systemen kan de eigenaar een ontheffing krijgen van bepaalde wettelijke taken en verplichtingen op grond van artikel 2a Gaswet. Daarnaast wordt een wijziging voorgesteld in verband met aansluitingen van studentencomplexen. Zie de toelichting bij artikel I, onderdeel A.

Onderdelen B, C en D

Deze onderdelen bevatten een voorstel voor een duidelijkere afbakening tussen de toezichts- en handhavingstaken van de ACM en Minister (SodM). Bij besluit van 15 oktober 2012 is Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) aangewezen als toezichthouder voor de veiligheidsaspecten van de onder de Gaswet vallende gastransportnetten. Met voorgestelde wijzigingen wordt verduidelijkt voor welke onderwerpen of wetsartikelen de ACM bevoegd is en voor welke de Minister.

Ten opzichte van de huidige wet zijn artikelen 5a (aanzegging) en 51 (calamiteitenplan) toegevoegd aan de artikelen waar de door de Minister aangewezen ambtenaren toezicht op houden. Daarnaast is bepaald dat de Minister toe ziet op onderwerpen die samenhangen met de kwaliteit van netten met als doel het voorkomen van ongevallen, voorvallen en schade met betrekking tot gas. Voorgesteld wordt om de afbakening bij ministeriële regeling te concretiseren, mede om te kunnen verwijzen naar artikelen in de uitvoeringsregelgeving. De aanwijzing van ambtenaren geschiedt door publicatie in de Staatscourant. Het is niet nodig dit expliciet te bepalen, vandaar dat het huidige artikel 1c, derde lid, wordt geschrapt.

Voor de bevoegdheid tot uitoefening van toezichtsinstrumenten is aangesloten bij de bevoegdheidsverdeling van de toezichthouders. De toezichthouder is in de eerste plaats bevoegd om voor de artikelen waar hij toezicht op houdt, een bindende gedragslijn of bindende aanwijzing op te leggen. Beide zijn een last in de zin van artikel 5:2 van de Algemene wet bestuursrecht. Het gaat in beide gevallen om de enkele last tot het verrichten van bepaalde handelingen, ter bevordering van de naleving van wettelijke voorschriften. Het verschil tussen een bindende gedragslijn en een bindende aanwijzing is dat bij een bindende gedragslijn geen sprake hoeft te zijn van een vastgestelde overtreding. Bij een bindende aanwijzing moet hier wel sprake van zijn.

De toezichthouder is in de tweede plaats bevoegd om bij overtreding van genoemde artikelen een last onder bestuursdwang op te leggen. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht is het bestuursorgaan dat bevoegd is tot het opleggen van een last onder bestuursdwang tevens bevoegd tot het opleggen van een last onder dwangsom.

Onderdeel E

De in dit onderdeel voorgestelde wijziging heeft betrekking op de verruiming van de mogelijkheid om bij wijze van experiment af te wijken van het bepaalde bij of krachtens de Gaswet. Deze wijziging heeft dezelfde achtergrond als de wijziging van de Elektriciteitswet 1998 op dit punt. Zie voor een verdere toelichting op dit onderdeel daarom de toelichting op artikel I, onderdeel C.

Onderdeel F

Voor een toelichting op dit artikel, dat een lid toevoegt aan artikel 2 van de Gaswet, wordt kortheidshalve verwezen naar de laatste alinea van de toelichting bij artikel I, onderdeel D.

Onderdeel G

Dit onderdeel bevat een voorstel voor een wijziging van artikel 2a, dat betrekking heeft op gesloten distributiesystemen. Deze wijziging is vergelijkbaar met de voorgestelde wijziging van artikel 15 van de Elektriciteitswet 1998. Zie voor een toelichting op dit onderdeel daarom de toelichting bij artikel I, onderdeel F.

Onderdelen H, I, J en R

Dit wetsvoorstel bevat voorstellen ter verbetering van de regulering van plannen en rapportages over de kwaliteit van de netten en de ontwikkeling van de netten. Zie voor een toelichting op deze onderdelen ook de toelichting bij artikel I, onderdelen P, Q, R en S. Voorgesteld artikel 7b bevat bepalingen over het investeringsplan. Voorgesteld artikel 8 bevat de regeling voor het kwaliteitsborgingssysteem.

Op grond van het huidige artikel 8a, tweede lid, wordt een veiligheidsmanagementsysteem voorgeschreven in het Besluit veiligheid lage druk gastransport. Veiligheid maakt integraal onderdeel uit van kwaliteit. Om die reden wordt voorgesteld artikel 8, tweede lid, te laten vervallen. Ook de huidige registratie van kwaliteitsindicatoren in artikel 35a kan komen te vervallen. Deze registratie is voldoende geborgd met de bepalingen over het kwaliteitsborgingssysteem.

Onderdeel L

De Centrale Raad van beroep heeft in een uitspraak van 21 augustus 2014, zaaknummer AWB 13/645 AWB 13/647, bepaald dat inkoop van netverliezen niet kan worden geschaard onder 'transport ondersteunende dienst' als bedoeld in artikel 3, vijfde lid. Met dit onderdeel wordt verduidelijkt dat de inkoop van gasnetverliezen behoort tot de transporttaak van de netbeheerders.

De wijziging in het zesde lid van artikel 10 regelt dat de beheerder van het landelijk gastransportnet de grote aansluitingen aanlegt.

Onderdelen M, N, O, P en Q

Deze onderdelen bevatten een nieuwe regeling waarin de toegestane werkzaamheden van de netbeheerder, anderen dan de netbeheerder, de groepsmaatschappijen die verbonden zijn met de netbeheerder en de groep worden afgebakend. In de huidige wet is de afbakening af te leiden uit de artikelen 10b, 10c en 10d, waarbij het verrichten van wettelijke taken is geformuleerd als concurrentieverbod. Zie voor een toelichting op deze onderdelen de toelichting bij artikel I, onderdelen L, M, N en O.

Onderdeel S

De regeling voor goedkeuring van bijzondere investeringen, zoals opgenomen in artikel 39f van de Gaswet, kan vervallen vanwege de introductie van het investeringsplan (voorgesteld artikel 7b).

Onderdeel T

Onderdeel T bevat een reparatie van artikel 52c. Zie voor de achtergrond hiervan de toelichting bij artikel I, onderdeel FF.

Onderdeel U

Voorgesteld wordt artikel 55 Gaswet, op basis waarvan een tienjarig plafond voor de gaswinning uit het Groningenveld kan worden vastgesteld, te laten vervallen. De omvang van de gaswinning wordt inmiddels nauwgezet gestuurd via besluiten tot instemming met het winningsplan op grond van de Mijnbouwwet.

Onderdelen W en X

Door de voorgestelde wijzigingen van artikelen 1a tot en met 1c kan artikel 57, dat de mogelijkheid voor de Minister bevat om in bepaalde specifieke gevallen een last onder dwangsom op te leggen, vervallen en kunnen enkele verwijzingen naar artikelen in artikel 60ac worden geschrapt.

Onderdeel Z

Dit onderdeel maakt het mogelijk voor de Minister om ook voor de Nederlandse Emissieautoriteit een rekening te openen ten behoeve van garanties van oorsprong. Op dit moment kunnen alleen producenten, leveranciers, handelaren of afnemers een rekening kunnen openen. Het is belangrijk dat de Nederlandse Emissieautoriteit wel een rekening kan openen om zo de nodige verbinding te leggen tussen de garanties van oorsprong en de mogelijkheid om gas uit hernieuwbare bronnen te registreren in het hernieuwbare brandstoffenregister dat de Nederlandse Emissieautoriteit beheert.

Onderdeel AA

Met dit onderdeel wordt uitvoering gegeven aan het kabinetsbesluit om landelijke netbeheerders kruisparticipaties aan te laten gaan met buitenlandse landelijke netbeheerders (transmissiesysteembeheerders) (Kamerstukken II 2013/14, 28 165, nr. 176). De formulering van het artikel is inhoudelijk gelijk aan het wetsvoorstel STROOM, zoals dat luidde na verwerking van de aangenomen amendementen op dit onderwerp.